

industrija
gumijevih
usnjenih
inkemičnih
izdelkov

Sava Kranj

ŠTEV.: 11., LETO: XVIII

8. JUNIJA 1978

Osnovna organizacija ZSMS tozda
Umetno usnje ob dnevu mladosti

DRAGI TOVARIŠ TITO, KAJ NAJ TI POKLONIMO

Praznično okrašen prostor, poln nasmejanih obrazov in naša srca so polna zadovoljstva ob tem, da tudi mi, mladi člani tozda Umetno usnje, našemu dragemu tovarišu Titu nekaj poklanjamo, pa čeprav je to le skromna proslava. Vsaka izrečena beseda izraža ponos, da živimo v svobodni socialistični Jugoslaviji in da nas na naši samoupravnih poti vodi dragi tovariš Tito.

V našem malem kolektivu nas je bilo nekdanj malo, delali smo po zastarelih načinih proizvodnje. Danes nas je že več, dobili smo nov obrat in zaposlili nove delavce. Ponosni smo, da je kar dve tretjini zaposlenih v tozdu Umetno usnje članov mladinske organizacije. Mladi lahko nasmejani in zadovoljni povemo, da tudi mi prispevamo velik delež k graditvi lepše in bogatejše domovine. Danes nas je toliko, iz leta v leto bomo starejši in kmalu ne bomo več člani mladinske organizacije. Toda prišli bodo novi mladinci in mladinke in prevzeli naše delo, mi pa bomo kot člani samoupravne socialistične družbe, polni elana, nadaljevali delo, začeto v mladosti.

Mesec maj je mesec mladosti. Skoraj mesec dni je potovala po deželi štafeta mladosti, ki smo jo 25. maja predali tov. Titu. V njej so združena sporočila o delovnih uspehih in voščila tov. Titu za 86. rojstni dan.

Majske dneve spremlja želja po ljubezni, želja, da bi v izredno polnost pomladne narave, v cvetoče trave in drevesa vključili tudi nas same. To čutimo tako mi mladi, kot tudi starejši.

Mladost je kot pesem. V mladih prsih bije srce hitreje, od življenja pričakujejo več kot drugi, gradijo nove proge, nove nasipe, nova naselja, novo domovino. Združeni v mladinskih aktivih vplivajo preko svojih predstavnikov na delo v delovnih organizacijah in v družbenopolitičnih organizacijah tako na delovnem mestu kot v krajevnih skupnostih. Mladi so danes zastopani povsod in lahko rečemo, da so zelo aktivni.

Danes smo veliko povedali o mladini, ne smemo pa pozabiti na naše učitelje, ki s svojim delom pozitivno vplivajo na delo mladih.

Starejši se takole spominjajo svoje mladosti:

Če imaš grenko mladost, si prezgodaj star.

Mladost je tisto, česar ti nihče ne vrne.

Mladost je deska, s katere skočiš v življenje.

Ko si mlad, imaš že veliko otroštva za seboj.

Mladost je knjiga, ki si jo šele začel brati.

Ob teh izpovedih smo se spomnili, kaj bi lahko darovali tov. Titu za rojstni dan. Čimveč uspešnih delovnih dni v našem prijetnem kolektivu, uspehe tistih med nami, ki so pridno doštudirali na višjih in visokih šolah. Vsi mu želimo še mnogo let življenja in naj se vedno počuti tako mladega kot do sedaj.

Nam mladim pa naj bo dan mladosti nova spodbuda za izpolnjevanje delovnih nalog, kajti le s pridnim delom bo naš jutri še lepši.

Angelca Maček
Vida Lončar

MAJ – MESEC MLADOSTI

Na osrednji prireditvi posvečeni Titovemu rojstnemu dnevu so mladi s pesmijo in plesom proslavili svoj praznik. Prireditev je uspela, o tem priča tudi fotografija. V mestnem središču se je zbralo mlado in staro in navdušeno pozdravilo nastopajoče.

Tudi najmlajši so se odrezali. Čeprav šibkih glasov, je tudi njih glas segel daleč, saj je bil namenjen našemu dragemu Titu.

ODPRTA 25. PRODAJALNA

Zadar, 25. maja. Jutro. Lep sončen dan nas pozdravi, ko zapuščamo hotel. Po kratki vožnji skozi mesto se ustavimo v Branimirovi 10. Pred nami je novo naselje z modernimi stolpnici na eni strani, na drugi strani pa prijeten zaliv, v katerem so zasidrani čolni in manjše jahte. Lahko bi zapisali, da je to središče mesta, ki se bo z novogradnjami še povečevalo in pridobivalo na svoji pomembnosti. In prav na tem lepem koncu mesta smo se namenili slavnostno odpreti našo novo prodajalno – 25. po vrsti. Pogledi se nam ustavijo na reklami, ki mimoidoče kar bode v oči. Sava Kranj, piše nad velikim izložbenim oknom. V njem pa je kot se za datum spodobi, velika slika tovariša Tita, bogat šopek nageljnov, zastava in napis SRE-TAN TI ROĐEN DAN,

DRUŽE TITO. Dekoracija, ki dopolnjuje ta ambijent, je povsem v skladu z okoljem, kjer se trenutno nahajamo: blazine, čoln, tlačilke za blazine – vse živopisno, privlačno. Ko vstopamo v lokal, nas pozdravijo zaposleni in nam korak za korakom razkazujejo novo trgovino in njene pomožne prostore. Kakšen je naš prvi vtis? Nadvse smo presenečeni nad lepim in funkcionalnim prostorom, motijo le prodajni pulti, ki niso vsklajeni z okoljem, še manj pa z asortimanom, ki ga želimo v njih prikazati in na njih prodajati. Bolje bi rabili kakšno zlatarju, urarju, kot pa našo prodajalno. Do takšne ugotovitve nismo prišli samo Kranjčani, ampak tudi ostali povabljeni gostje. Priročno skladišče je sicer funkcional-

(Nadaljevanje na 4. strani)

STROJ ZA KONFEKCIJO VALJEV

Dne 30. 5. 1978 so v tozdu GTI, v prevleki valjev pričeli uvajati najmodernejšo tehnologijo izdelave valjev, pravzaprav konfekcijo valjev s strojem AMF. Stroj AMF (proizvajalec firma American Machines and Foundry, Kalifornija, ZDA) je v bistvu brizgalnik, ki brizga gumeni trak določenih dimenzij, sistem valjčkov pa le-tega navija na kovinski valj. Kovinski valj vrtilna naprava, ki je domače izdelave. Ostale operacije: priprava kovinskega jedra, vulkanizacija in brušenje ostajajo sicer v glavnem nespremenjene, nov način konfekcije pa daje proizvodnji valjev izredne prednosti.

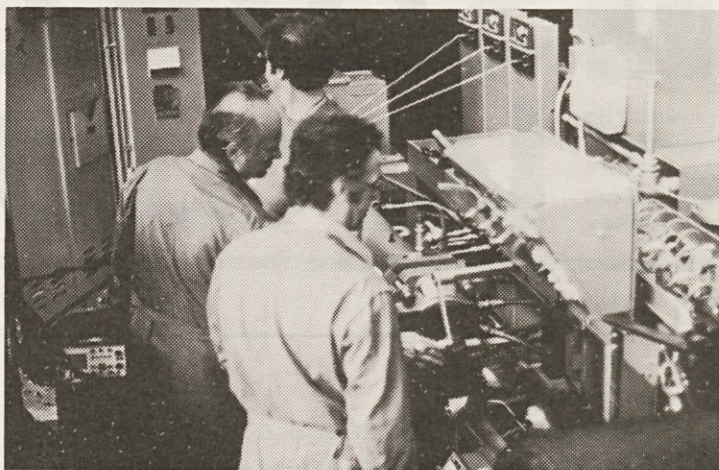
Naštajmo glavne prednosti:

1. Hitrost konfekcije je mnogo večja. Na primer: prvi valj na novem stroju smo konfekcionirali eno uro, sedanja norma za tak valj je 20 ur (tri izmene).

2. Odpravljena je uporaba dragih topil, s tem pa je tudi odpravljeno onesnaževanje okolja s topili. Meritve so pokazale, da je stopnja onesnaževanja daleč presegala dovoljene vrednosti.

3. Kvaliteta izdelka je boljša (izključeno je onesnaževanje zmesi z nečistočami, zrakom oz. topili; neprekinjen, spiralen nanos gumene zmesi daje bolj kompaktno zgradbo obloge).

4. Možna bo uporaba nekaterih novih zmesi, ki jih pri ročni konfekciji ni moč uporabljati. Te zmesi bodo zelo izboljšale kvaliteto valjev, oziroma, bodo omogočale izdelavo posebnih vrst valjev, ki obratujejo v zelo težkih pogojih.

Tuji in naši strokovni sodelavci so usposobili novo pridobitev v tozdu Prevleke valjev

To je prva novost na področju konfekcije valjev. V razvoju pa sta še dva nova postopka za valje manjših dimenzij, tako da bo ročna konfekcija odpravljena ali vsaj zmanjšana na minimum.

Marko Tomšič

DELAVSKI SVETI O INOVACIJAH

V marcu, aprilu in maju letos je obravnavalo iznajditeljske predloge 5 delavskih svetov:

1. Delavski svet tozda ~~TAP~~ – 8 predlogov
2. Delavski svet tozda GTI – 11 predlogov
3. Delavski svet tozda Velopnevmatika – 2 predloga
4. Delavski svet tozda Vzdrževanje – 2 predloga
5. Delavski svet delovne skupnosti skupnih sektorjev – 2 predloga

1. **Delavski svet tozda TAP** je obravnaval 8 predlogov. Od teh so bili trije opredeljeni kot tehnične izboljšave, trije kot koristni predlogi. Dva predloga sta bila odklonjena, od tega je eden prispeval k hitrejši realizaciji rešitve problema, tako da ga je delavski svet nagradil. Za predloge so bile izplačane nagrade v skupnem znesku 41.265,32 din. Gospodarska korist, ki se je dala izračunati za en predlog, znaša 486.681 din, za en predlog pa je bila izračunana ocena gospodarske koristi in znaša 501.905 din.

2. **Delavski svet tozda GTI** je obravnaval 11 predlogov. Od teh je bil 1 predlog opredeljen kot tehnična izboljšava, 6 kot koristni predlog, 4 predlogi pa so bili odklonjeni. Med njimi je enega delavski svet nagradil. Odklonjen je bil po 13. členu pravilnika – prepozno prijavljen. Predlog prinaša precejšen prihranek, ki je v uporabi, to pa je bila osnova za nagrado. Za navedene predloge so bile izplačane nagrade v znesku 13.050 din, gospodarske koristi ni bilo možno izračunati pri nobenem predlogu.

3. **Delavski svet tozda Velopnevmatika** je obravnaval dva predloga, ki sta bila opredeljena kot koristna predloga. Za predloga, ki prinašata 54.000 din prihranka, je bilo

izplačano za nagrade 6.000 dinarjev.

4. **Delavski svet tozda Vzdrževanje** je obravnaval 2 predloga. Eden je bil opredeljen kot tehnična izboljšava, drugi pa je bil na osnovi 13. člena pravilnika odklonjen, ker je bil prepozno prijavljen. Zaradi aktualnosti predloga je

komisija za obravnavo iznajditeljskih predlogov posredovala delavskemu svetu predlog, da se ga kljub temu nagradi, kar je delavski svet sprejel in potrdil. Za navedena predloga je bila izplačana nagrada v višini 5.000 din, gospodarske koristi pa se ni dalo izračunati.

Zap. št. Avtor	Naziv predloga	Opredelitev
1 Dolhar Franc	Dopolnitev k servisorju Semperit	nagrada DS
2 Fajdiga Jurij	Rezalnik 9.20.07 pri V + 49 v valjarni GTI	nagrada DS
3 Frelih Riko	Prestavitev kondenzata pri bombirni pari	koristni predlog
4 Jereb Janez	Olajšano delo delavcu pri previjanju blaga za R-plašče	koristni predlog
5 Jovanovič Milan	Predlog za nov način previjanja in rezanja PVC folije	koristni predlog
Mubi Anton	Predelava nakladalcev na KRUPP tovornih prešah	tehnična izboljšava
6 Kalan Ivan	Pranje brizganih izdelkov v pralnem stroju	tehnična izboljšava
7 Klemenčič Jože	Preprosta orodja za boljše čiščenje kalupa za vulkanizacijo izdelka s šifro 72840	koristni predlog
8 Kokalj Alojz	Merilni valjčki pri izdelavi nožnih obročkov za avtoplašče	nagrada DS
9 Krč Jože	Predlog o prihranjenju materiala in hitrejša priprava polizdelkov za tov. in potniške ventile – tehnična izboljšava kalupa za vulkanizacijo ventilov TR 13	koristni predlog
Šušteršič Viktor	Priprava za snemanje hlačnic »Donit«	koristni predlog
10 Kokalj Alojz	Spajanje JC pri kalandru ob menjavi različnih dimenzij in ob izteku navitkov	koristni predlog
Rožaj Bruno	Predelava tesnenja (jedro-batnice) na preši Herbert in Pomini – izdelava bledjerjev	tehnična izboljšava
11 Kokalj Alojz	Naprava za ravnanje delov konfekcijskih bobnov	tehnična izboljšava
Rožaj Bruno	Čiščenje ventilnih stebel	koristni predlog
12 Lebar Anton	Avtomatsko odčitavanje komadov	koristni predlog
Luthar Mklavž	Avtomatsko doziranje olja v rezervoar za tesnenje rotorjev	tehnična izboljšava
13 Mravlja Lojze	Konfekcija tiskarskih in manjših valjev na trivialnem zavaljalnem – zalikalnem stroju v cevarni	koristni predlog
14 Mohar Franc		
Rejec Slavko		
15 Rožaj Bruno		
16 Rozman Anton		
17 Zavrl Ciril		
Šmajd Anton		
18 Žižmund Dušan		

Pri štirih predlogih znaša izračunana gospodarska korist 1.042.586 din, višina izplačanih nagrad za 16 predlogov pa je 64.415,32 din.

V prvih petih mesecih znaša gospodarska korist (izračunana pri 9 predlogih) 1.918.106,78 din. Za 26 predlogov je bilo izplačanih za nagrade 133.730,04 din.

Saša

VII. SNOUB France Prešeren je bila ustanovljena 12. julija 1943. leta v Davči na Gorenjskem. To je bila prva brigada oz. večja borbena enota na območju Gorenjske. Delovala je na za sovražnika zelo občutljivem terenu, stisnjem med Julijskimi Alpami na severu in delno proti zahodu, na jugu proti Dolomitskemu pogorju, preko katerega je potekala nemško-italijanska meja, s širokim pasom miniranih žičnih ovir, na vzhodu pa omejena z reko Savo in Sorškim poljem. Po tem območju so vodile za sovražnika izredno važne železniške in cestne komunikacije, proti severu v Avstrijo in reich ter proti jugozahodu na italijansko bojišče. Že geografski položaj nam pove, kako zelo je bil ta teren v tem času občutljiv za nemške okupatorje. Vsaka prisotnost narodnoosvobodilne vojske in njene akcije na tem območju, so zadele sovražnika v živo, zato je razumljivo, da je sovražnik s tako srditostjo branil to ozemlje.

Brigada se je vse do osvoboditve, to je do konca vojne, uspešno borila in se zadrževala na omenjenem območju. Sredi leta 1943 je bilo že jasno, da bo Italija kot nemški zaveznik klonila pod udarci zavezniških sil. Zato je Glavni štab NOV in POS izdal povelje, naj se brigade s Primorske, Štajerske in iz Gorenjske premaknejo na dolensko stran, da z drugimi partizanskimi enotami, ki so delovale na tem območju, zadajo italijanskemu okupatorju zadnji udarec. Že prve dni po kapitulaciji Italije je brigada dobila eno od največjih in najodgovornejših nalog, da napade belogardistično postojanko Turjak. To srednjeveško trdnjavo, v katero se je takrat zateklo okrog 700 narodnih izdajalcev, je brigada v petih dneh likvidirala in zavzela grad. Zajela je veliko plena v materialu in v ljudeh. Z likvidacijo tega gradu brigada ni doživela le velike vojaške zmage, zadala je smrtni udarec narodnim izdajalcem. V sestavu brigade so se borili borci in borke skoraj vseh jugoslovanskih narodnosti, kakor tudi pripadniki drugih narodov: Francozi, Poljaki, Avstrijci, Italijani in drugi.

Brigadi Franceta Prešerna podeljena velika plaketa občine Kranj

OB 35-LETNICI NJENE USTANOVITVE

Po zavzetju gradu je brigada krenila na dolgo in naporno pot, na svojo Gorenjsko. Dobro materialno opremljena, oborožena in številčno močna, je osvajala sovražne postojanke, se bojevala in z vso intenzivnostjo politično delovala med civilnim prebivalstvom. Po prihodu na Gorenjsko je z borbenostjo in polem, s katerim je bila brigada vedno tako prežeta, že v kratkem času zavzela celo vrsto sovražnikovih postojank. Res je sovražnik v tem času, ko je bila brigada na Dolenskem, postavil svoje orožniške postaje po večjih vaseh. Ko je brigada z drugimi enotami takratne triglavske cone, ki so se bojevale na tem območju, začela svoje ofenzivne akcije, je v kratkem času razbila več sovražnikovih postojank: Leskovo, Javorje, Hotavlj, Petrovo brdo, Žetino in druge.

V letu 1944, ko so se Nemci in domobranci utrdili v močnih postojankah v glavnem po dolinah ob važnih komunikacijah, je v težkih borbah brigada zavzela važne postojanke: Poljane, Gabrk, Kamna gorica, Koritno, Ribno pri Bledu in uspešno držala v blokadi močne postojanke in tako preprečevala sovražnikove izpade na osvobojeno ozemlje Primorske.

Iz brigade so kadri odhajali v druge partizanske enote in postajali politični delavci na terenu. Dajala je bataljone in čete za ustanavljanje novih enot. Tako je v mesecu septembru 1944 dala celotno bataljono za formiranje jeseniško-bohinjskega odreda in Koroškega odreda.

Brigada je vodila uspešne borbe na terenu in zadala sovražniku občutne izgube. Najbolj znane borbe so bile na Lavtarskem vrhu (maja 1944), na Selski planini na Jelovici (junija istega leta), na Mrzlem vrhu nad Idrijo (septembra), na Pasji ravni (septembra) itd. Sodelovala je v skupnih operacijah in napadih, ki jih je vodila 31. divizija, kateremu sestavu je pripadala. Mobilizirala je na levem in desnem bregu Save in napadala nemške in belogardistične postojanke. Udirala je v predmestja Kranja, Škofje Loke, Jesenic. Uničevala tovarniške naprave, napadala železniške vlake in podirala mostove na že omenjenih komunikacijah.

V zadnji ofenzivi, v sestavi IX. korpusa, je brigada v silnem naletu in v težkih borbah zavzela Gorico in tako z drugimi enotami osvobodila Slovensko primorje.

Brigada, ki se je največ zadrževala na območju Gorenjske, je s svojimi uspehi in pravičnim odnosom do civilnega prebivalstva vedno uživala spoštovanje in vso podporo ljudi, tako da jo je imelo prebivalstvo za svojo brigado.

SPOMINI NA VOJNO

Bila je pusta, deževna nedelja. Nisem vedel, kako naj preganjam čas, pa sem prosil mamo, tako kličem staro mamo, naj mi pove kaj o življenju med NOB. Nič rada ne obuja spominov na te čase, ki so prinesli toliko gorja in zahtevali toliko nedolžnih žrtev. Vseeno mi je začela pripovedovati.

Poročila sem sem, ko se je začela vojna, to je bilo leta 1941, stara 19 let. K nam domov je večkrat prišel možev bratranec Moškerc. Ta mi je dajal razna pisma, ki sem jih prenašala, kakor mi je bilo naročeno. Prenašala sem tudi Poročevalca.

Nekoč je spet prišel Moškerc in povedal, da je zanj razpisana nagrada, da se mora skriti. Malo smo pomislili, nato pa smo pripravili skrališče v drvarnici, ki je bila na drugi strani dvorišča. Zlezel je med skladovnico drv. Tako se je skrival dva meseca. Bil je bolan na pljučih, zato prav dolgo ne bi mogel več ostati. Nekega dne je bila v naši ulici blokada in preiskava. Vsi smo bili prestrašeni, mislili smo, da nas je kdo izdal. Toda vse se je srečno izteklo. Ko sem Moškercu zopet prinesla hrano, mi je dal pismo ter povedal, kam naj ga odnesem. Prinesla sem mu odgovor. Ko je bil nekoč blizu doma, je želel videti domače, ženo in otroka. Takrat je padel v zaselo Italijanom. Mučili so ga. Na hribu, od koder je lahko videl dom, si je moral kopati jamo, nato pa so ga ustrelili.

Ob neki blokadi so Italijani vzeli mojega moža. Izvedela sem, da ga imajo na železniški postaji, kjer pripravljajo transport za Italijo. Takoj sem odhitela na postajo, kjer je bilo že vse polno ljudi. Opazila sem dolgo vrsto mož. Bila sem že vsa obupana, ko sem opazila, da mi nekdo iz vrste maha z

dežnikom. Ko sem bolje pogledala, sem videla, da je mož. Bilo je grozno. Ljudje so kričali, jokali in prosili. Nihče se ni premaknil s postaje. Vsi so čakali, kdaj bo vlak odpeljal. Šele proti jutru je prišel vlak, bil je živinski vlak, ki je odpeljal moža neznano kam. Nisem vedela, ali ga bom še kdaj videla. Najhuje pa mi je bilo, ko sem se spomnila, da otrok, ki sem ga pričakovala, ne bo nikdar videl svojega očeta.

Po nekaj tednih sem morala v bolnišnico. Prišel je težko pričakovani dan. Rodila se je hčerka, tvoja mamica. Bila sem srečna. Po treh dneh so me prišli obiskat moževi starši. Obstali so ob posteljici in jokali. Takoj me je zabolelo v srcu. Vedela sem, da se je zgodilo nekaj hudega. Vprašala sem: »Kaj?« Nista mi odgovorila. Nato sem rekla: »Ali je ranjen?« Nista odgovorila. Vedela sem, da je še huje. »Padel je!« je kriknila mama in se mi vrgla okrog vratu. Bila sem čisto obupana in brez moči. Sestra in zdravnik sta me tolažila. »Saj niste sami, saj imate hčerko, ki vas tako potrebuje. Nanjo morate sedaj misliti, da ne bo ostala sama na svetu.« Šele ob tej misli sem se potolažila.

Po enem tednu sem se vrnila iz bolnice. Spet je bilo hudo. Primanjkovalo je hrane in tudi kurjave nismo imeli. Težko sem pričakovala svobodo in jo tudi dočakala. Še danes slišim vriskanje in petje, ki se je razlegalo po svobodni Ljubljani. Vedela sem, da je mož padel, pa sem vseeno s hčerko čakala ob cesti in gledala vesela snidenja. Še vedno sem imela v sebi iskrico upanja, da bo mogoče le prišel. Toda ni ga bilo.

Pikovnik Štefan
I. br.

Uspeša vaja prostovoljnih gasilcev v obratu IV

NOVA PRODAJALNA...

(Nadaljevanje s 1. strani)

no, a vse premajhno za prodajo, ki jo tu pričakujejo, tem bolj zaradi tega, ker v trikotu med Rijeko, Splitom in Bihačem zdaj Sava ni bila prisotna v tolikšni meri, kot bi lahko bila. Treba je upoštevati še naslednja dejstva: občina Zadar ima 60.000 prebivalcev, z ožjim zaledjem 120.000, če pa upoštevamo širši prostor, ki gravitira k Zadru pa kar 250.000 prebivalcev. Občine Benkovac, Obrovac, Biograd na moru, Pag, del občine Šibenik in del Like so namreč tako ali drugače vezane na mesto Zadar in njegovo ožje zaledje. Mesto Zadar ima 15.000 avtomobilov.

Zamisel, da Sava odpre novo trgovino prav na tem področju ni nova, saj so od nje pa do današnjega dne potekla kar štiri leta. To pa je do neke mere tudi razumljivo, saj obmorska mesta pospešeno grade objekte, ki so tako ali drugače povezani s turizmom. No, z vztrajnim prizadevanjem tov. Anteja Perdića in vodstva POS smo uspeli.

Uradna otvoritev je bila napovedana za 11. uro popoldan. Že pol ure prej so pričeli prihajati povabljeni gosti. Med njimi velja še posebej omeniti šefa protokola in sekretarja skupščine občine Zadar, tov. Marka Kumana, strokovnega sodelavca za planiranje cen pri izvršnem svetu skupščine občine Zadar, tov. Jureta Zekanovića, glavnega direktorja Avtotransporta Zadar, tov. Anteja Perušića, direktorja Mehanizacije Marjana Skutarića, direktorja cestnega podjetja Put Zadar, tov. Željka Petrovića, direktorja gradbenega podjetja Zadar, tov. Eda Cvečića, referenta prodaje dislociranega obrata Jugoplastike, tov. Toma Mišlova in druge.

Svečano vzdušje, skromen aperitiv, značke, nalepke in ostali propagandni material, pritajen klepet o tem in onem, srečanje poslovnih partnerjev in že je napočil svečan trenutek.

Tov. Andrej Kosić, mag. oec., direktor področne prodaje, je povabljeni in zaposlene v trgovini nagovoril s naslednjimi besedami: **Tovarišice in tovariši, spoštovani gosti. Dovolite mi, da vas v imenu samoupravnih organov in delovnega kolektiva Save najtopleje pozdravim in vam zaželim, da se v naši sredini dobro počutite.**

Delovna organizacija je danes pred otvoritvijo svoje 25. prodajalne. Veseli nas, da je ta otvoritev prav na rojstni dan našega draga predsednika, katerega želimo še mnogo let.

Z otvoritvijo te prodajalne bo za določen čas končan intenzivni razvoj malo-prodajne mreže, katero smo začeli pospešeno razvijati v prvih mesecih 1975. leta. V tem času smo povečali število prodajaln ter obseg poslovanja za 100 odstotkov. Za letošnje leto predvidevamo v sektorju področne prodaje delovne organizacije Sava Commerce, v tem sestavu bo delala tudi prodajalna v Zadru, približno 500 milijonov din neto realizacije, katero bo ustvarilo 200 delavcev.

Ob tej priložnosti bi rad poudaril, da smo si dolgo želeli odpreti prodajalno v Zadru. Zato mi dovolite, da se najtopleje zahvalim vsem tistim, ki so nam pomagali, da našo željo danes uresničujemo.

Tovariši in tovarišice, člani delovnega kolektiva prodajalne v Zadru! Verjetno se vam zdi, da je minilo dosti časa, preden smo dočakali otvoritev te naše prodajalne. Težave, ki so vas spremljale v vašem dosedanjem delu, z današnjim dnevom gotovo ne bodo kar naenkrat minile. Želel bi opozoriti na staro resnico, da je vsak začetek težak, pa bo verjetno tudi vaš tak.

Prepričan pa sem, da vas začetne težave ne bodo potrle. V imenu vseh delavcev in v svojem imenu vam obljubljam, da boste dobili vso potrebno pomoč pri uvajanju poslovanja v vaši prodajalni, vi pa morate s svojo prizadevnostjo dokazati, da je bilo zaupanje delovnega kolektiva Save pri združitvi dela z vami upravičeno. Srečno! S tem je prodajalna Save v Zadru odprta.

Po otvoritvi so si gostje podrobno ogledali razstavljene predmete, kupili to in ono. Sledil je klepet ob aperitivu in ob 13. uri je bilo za vse povabljeni slavnostno kosilo.

Reportaža bi bila lahko s tem zaključena, vendar se mi je zdelo primerno, da zastavim nekaj vprašanj Savčanoma, ki sta nesebično pomagala, da je do te realizacije sploh prišlo. Eden od njiju je star Savčan, saj je v Savi zaposlen dvanajsto leto. Deset let je bil poslovodja naše prodajalne v Splitu, od leta 1975 pa je vodja prodajnega področja za Dalmacijo. Verjetno ste že ugabili, da gre za Anteja Perdića. Za nač časopis je povedal: »Ideja, oziroma želja po prodajalni, je že stara. Do realizacije v preteklosti ni prišlo zaradi tega, ker v mestih Dalmacije enostavno ni lokacij za to vrst trgovine.

Naša prodajalna na Branimirovi obali v centru Zadra

Vabljeni gostje z zanimanjem slede govoru, ki ga je ob tej priliki imel tov. Andrej Kosić

Gostje pri otvoritvi na še prodajalne

Naši novi sodelavci — zaposleni v prodajalni v Zadru

Ante Perdić

Mirko Vatauvuk

Pred dvema letoma sem od tov. Košiča dobil zadolžitev, da stvar spravim z mrtve točke. Začel sem intenzivno iskati primeren kraj za prodajalno, in ko sem na Branimirovi obali opazil novogradnjo, sem se takoj pozanimal, če bodo v tej novogradnji tudi trgovski lokali. Dobil sem pritrdilni odgovor. Takrat pa se je šele začelo. Ničkolikokrat sem odprl in zaprl vrata, prosil, prepričeval odgovorne, skratka, bilo je pestro. Že ko so bili izgo-

tovljeni načrti, so bili lokalni takorekoč oddani. Da nam je uspelo priti v izbor, se moramo zahvaliti dejstvu, da so imele nekatere delovne organizacije, ki so kandidirale za lokale finančne težave in nam je tako uspelo »vskočiti« na njihovo mesto. Velika zasluga za prodajalno na tako reprezentativnem mestu gre tudi odgovornim v skupščini občine Zadar, saj so razumeli potrebo po prodaji našega asortimana njihovim someščanom.

Seznanjanje z asortimanom naših bodočih kupcev

MIRKO VATAVUK, poslovodja prodajalne Zadar, je tudi eden od tistih, ki so pomagali pri rojstvu prodajalne. Za Savčane je dal naslednjo izjavo: »Zavedam se, da so v gumarski industriji težki pogoji dela, zato me zupanje, ki sem ga bil deležen pri izbiri za poslovodjo trgovine (med 70 kandidati za 4 delovna mesta), toliko bolj obvezuje, da bom na tem delovnem mestu uporabil vse svoje sposobnosti za dobrobit Save. Želel pa bi, da bi nam iz

Kranja pošiljali tiste izdelke, ki jih bomo naročali, saj mora biti prodajalna vsaj v prvih mesecih dobro zalozena, da si pridobi kupce in ugled. Že na začetku imam pripombo, saj asortiman, ki ga bomo ponudili kupcu prvi dan prodaje, ni kompleten, ker vsega še nismo dobili. Ena od mojih želja je tudi, da bi čimprej dobili tudi lastno skladišče. S tem bi odpadla najemnina, ki jo moramo zdaj plačevati, pa tudi bolj funkcionalno bi ga lahko uredili.« J. Jereb

ZLATA PUBLIKA

Rijeka, 24. maja, peta ura popoldan. Ulice so kot izumrle; pešcev in osebnih avtomobilov ni na cesti, tudi avtobusov mestnega prometa ne srečavamo. Naša ekipa, ki je namenjena proti Zadru, kjer naj bi naslednji dan odprla našo 25. prodajalno, si zastavlja vprašanje za vprašanjem. Odgovora ne najdemo. Ustavimo se pred savsko prodajalno za Rijeki in želimo kaj več izvedeti o tem nenavadnem pojavu.

Vstopimo in že nas pozdravita ta popoldan dežurni, prodajalka Ankica Kocijančič in njena sodelavka Đorđa Lukežić. Po nekaj uvodnih stavkih beseda živahno in sproščeno teče. In že smo ravedni, kaj je »pičilo« ta dan njune someščane. Poučita nas, da v Beogradu prav zdaj poteka finalna nogometna tekma za pokal maršala Tita med ekipama Rijeke in Trebče. Razlog za takšno mrtvilo na ulicah je več kot jasen, če vemo, da smo v Dalmaciji, kjer so doma navijači v pravem pomenu besede. Zjutraj je posebni vlak odpeljal iz Rijeke najbolj vnete navijače proti Beogradu. Iz luke so jih pospremile ladijske sirene, vlak je piskal v rano jutro, vozniki avtomobilov pa so hupali kot za stavu. Potele so posebna letala. Vsi so šli na pot z eno samo željo — osvojiti pokal maršala Tita. Tudi dva zaposlena v naši prodajalni sta si izposlovala prost dan in se jim pridružila. Ostali, ki so ostali doma, pa so sedeli in se presedali. Vseh 90 minut tekme pa je bil rezultat nič proti nič. Podaljšek, dvakrat po 15 minut, je bil predviden v primeru neodločenega izida. Prva minuta v podaljšku pa je Riječanom prinesla veselje. Dosegli so edini gol tekme in zmagali. Priznati moram, da sem ta veličastni trenutek videl na malem prenosnem televizorju, ki sta ga kljub dežurstvu naši dve sogovornici prethotapili v prodajalno. Pa naj še kdo reče, da ženske niso za nogomet. Po končanem prenosu je naša trojka ostala v prodajalni še kake pol ure in ko smo stopili na ulico, smo imeli kaj videti. Vse kar leze, se vozi in gre, vse je bilo na cesti; veselje je bilo nepisno. Rijeka je osvojila najdragocenejšo trofejo, ki jo lahko dobi nogometno moštvo v Jugoslaviji — pokal maršala Tita.

Še en zanimiv podatek. V naši prodajalni so v popoldanski izmeni postregli dve stranki in iztržili 24.000 starih din gotovine. Se zdaj še čudite, zakaj v Splitu, Zadru na Rijeki zaprejo prodajalne, ko igrajo njihovi šampioni. Takšni znajo biti samo oni Dalmatinci in ne imenujejo jih zaman »Zlata publika«.

J. Jereb

SODELAVKA OLGA DOBRAVC JE ODŠLA V POKOJ

Dne 18. maja je odšla v pokoj naša dolgoletna sodelavka — tovarišica Olga. V Savi je bila celih petintrideset let. Od tega v mehanični delavnici kot obračunovalka kar trideset let. Zaradi izredne skromnosti smo jo Savčani pravzaprav komaj poznali — čeprav je bila v svoji delovni sredini priljubljena, nadvse marljiva in tovariška.

Njeni sodelavci v mehanični delavnici so ji ob njenem odhodu v pokoj pripravili skromno slovesnost, v znak priznanja in hvaležnosti pa so ji kupili lepo darilo.

VEST

Konec prihodnjega meseca bodo pričeli v Zrenjaninu graditi novo tovarno sintetičnega kavčuka ter drugih izdelkov za potrebe gumarske industrije. Tovarno bodo gradili v dveh fazah. Sredstva za realizacijo prve faze — milijarda

in 688 milijonov dinarjev so že zagotovljena, prav tako tudi viri surovin, opremo pa bodo nabavili iz uvoza. V prvi fazi, ki bo končana do leta 1980, bo znašala zmogljivost tovarne okrog 40.000 ton sintetičnega kavčuka na leto.

(Borba, 22. 3. 1978)

DEŽURSTVO V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI

Z urednikove mize mi je prišel v roke organizacijski predpis o dežurstvu v Savi. »O tem bi lahko kaj napisali,« je bilo urednikovo mnenje. Preletem sem predpis in se odločil, da poiščem avtorja in se z njim dogovorim za krajši razgovor. Tov. Karel Bajd, ki dela v sektorju za organizacijske in informacijske sisteme v oddelku za organizacijo poslovanja, se je rad odzval vabilu, da mi odgovori na nekaj vprašanj:

— Zakaj tak organizacijski predpis oz. kakšen je namen dežurstva v naši delovni organizaciji?

Namen dežurstva v delovni organizaciji je predvsem v tem, da v popoldanski in nočni izmeni rešujemo večje probleme, ki se pojavljajo v vseh obratujočih obratih. Gre za probleme splošnega značaja in za nadziranje delovne discipline. To naj bi bilo bistvo uvedenega dežurstva.

V naši delovni organizaciji po reorganizaciji prejšnje organizirano dežurstvo ne ustreza. Zato je nastal ta nov predpis, pa tudi zato, ker že nekaj časa ugotavljamo, da en sam dežurni ne more nadzirati in pregledovati vse obrate, ki so na kranjski lokaciji.

Predvideno je tudi dežurstvo na dveh nivojih, na nivoju delovne organizacije in na nivoju proizvodnih tozdov. Na nivoju delovne organizacije bi opravljal dežurstvo glavni dežurni, ki bi ga kadrovske sektor in sektor za organizacijo proizvodnje izbrala iz vrst strokovnih in vodstvenih delavcev. Ob tem naj povem še to, vse te delavce bo treba dodatno oz. primerno pripraviti na ta opravila.

Za dežurne v tozdu pa bodo določeni izmenski delovodje, ki bi poleg svojega dela opravljal še naloge, ki izhajajo iz tega predpisa. Ob večjih težavah bi jim moral na pomoč priskočiti tudi glavni dežurni.

— Kakšne so naloge dežurnih, tako tistih v tozdih kot glavnega dežurnega? Že uvidoma se je pojavilo vprašanje, kako organizirati potek dežurstva, predvsem glavnega, potem vprašanje prostora, saj morajo biti dežurni stalno dosegljivi. Pojavil se je tudi problem tistih dežurnih, ki nimajo stalnega prostora v obratu II.

Na koncu smo sprejeli stališče, da tisti dežurni, ki imajo stalno mesto v obratu II, opravljajo dežurstvo s svojega delovnega mesta, oziroma prostora, tisti, ki tega prostora nimajo, pa bodo morali uporabiti prostor direktorja sektorja za organizacijo proizvodnje. Tako bodo imeli stalno telefonsko številko in bodo vedno dosegljivi.

Naloge dežurnih pa so naslednje: najmanj enkrat morajo obiskati vse obrate, vse, ki obratujejo, proizvodne in vzdrževalne. Odzvati se morajo klicu dežurnega tozda in rešiti vse probleme, če je to v njihovi moči. Če tega sami ne morejo, pa morajo ustrezno organizirati njihovo reševanje. O svojih intervencijah in opažanjih pa je dožan obvestiti vodstvo tozda oz. delovne organizacije z vpisom v glavno dežurno knjigo. Naloge dežurnega tozda pa so, da poleg svojega dela opravlja v okviru tozda tudi kontrolo dela in discipline, organizira reševanje tehnoloških problemov, ter skupaj z glavnim dežurnim rešuje večje probleme. Novost pa je tudi to, da mora vedno nadzorovati delo vzdrževalcev. Vsa svoja opažanja mora vpisati v knjigo tozda.

— Kaj vse vpisujejo v dežurno knjigo in zakaj?

Vpisujejo se vsa opažanja in pomembni dogodki v času dežurstva. Glavni dežurni zapisuje v knjigo, ki je pri glavnem vratarju, ima pa tudi pravico vpisovanja v knjigo dežurnega v tozdih. To pravico uporabi predvsem v primerih, ko dežurni tozda ne vrši svojih dolžnosti tako, kot je to predvideno. Dežurni tozda pa imajo svoje knjige, ki se nahajajo v tozdih in v njih zapisujejo vsa opažanja iz svojega delokroga. Te knjige pregleduje vodja tozda in ustrezno ukrepa.

Čas trajanja dežurstva je cela II. oz. III. izmena. To pomeni, da bi morali biti dežurni dosegljivi v vsakem trenutku, ne pa, tudi to se je dogajalo, da dežurnega enostavno ni!

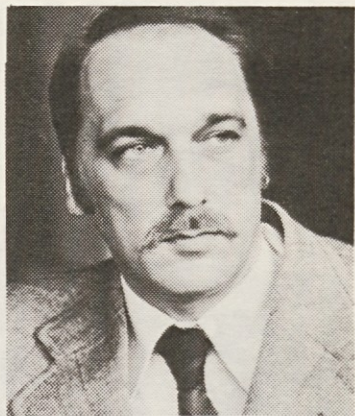
Nad prisotnostjo in disciplino dežurnih bo bdela pooblaščen sektor, ki ga pooblasti glavni direktor. Domenjeno je, da bo to sektor za organizacijo

proizvodnje. Ta naj bi pregledoval knjigo glavnih dežurnih in bdela nad problemi, seveda bo moral tudi disciplinsko ukrepati, če dežurni ne bi pravilno opravljali svojih dolžnosti.

— Kdo je glavni dežurni?

Praviloma pooblaščen organ, ki ima iste pristojnosti kot vodja tozda in je tudi njegova odgovornost temu primerna.

L. M.

DA BI SE BOLJE RAZUMELI

Zamisel, da bi se delavci vseh tozdov in strokovnih sektorjev med seboj srečali, spoznavali delo in delovne razmere, je stara gotovo že nekaj let. Res je namreč, da se med seboj večinoma ne poznamo, da večina delavcev severnega dela Save ne ve, kaj in kako delajo na drugem koncu — kaj šele, da bi poznali ljudi in delovne razmere v tozdih izven ožje lokacije. In ker pri tem ne gre samo za medsebojno poznanstvo, ampak v nekaterih primerih tudi za občutek »odrezanosti«, je še bolj pomembno, da nekaj ukrenemo.

Če sežem nekoliko nazaj — in mnogi Savčani se tistih časov dobro spominjajo — smo imeli v obratu I

- masovne sestanke
- sindikalne konference
- prvomajska in novoletna srečanja.

Na vseh teh oblikah medsebojnega spoznavanja so sodelovali vsi delavci in to je bila priložnost za tovariški pogovor, za izmenjavo mnenj itd. Sava pa je rasla po obsegu proizvodnje, po številu delavcev in z novimi objekti. Kljub temu tovariška srečanja niso bila povsem zanemarljiva. Organiziranih je bilo 120 minut za kolektiv. To je bila zabavno glasbena prireditev v kinu Center, sodelovali pa so znani slovenski glasbeniki in humoristi. Za prve oddaje, ki so bile navadno ob koncu leta, so dobili vstupnice vsi zaposleni v Savi in sicer za eno ali drugo prireditev. Po tej prireditvi je bil drugi del in sicer zabava s plesom v Delavskem domu. Takih srečanj (prireditev) je bilo pet ali šest — potem pa ni bilo več denarja. Po nekajletnem premoru, ko je bilo očitno, da so tovariška srečanja potrebna in pomembna oblika zbliževanja in medsebojnega spoznavanja delavcev, je bil na pobudo sindikata organiziran piknik — za vse Savčane. Ob škofjeloškem gradu — enkrat pa tudi v Savskem logu — se je zbralo nad tisoč Savčanov, ki so tako ali drugače preživeli dan ali pa del dneva skupaj.

Vem, da me bo kdo ob branju tega članka takoj zavrnil, češ pa so se na teh srečanjih nekateri napili, pa zavrslali in da taka reč veliko stane in podobno. Vse to je res — toda v primerjavi s številom udeležencev in pomenom srečanja so tisti posamezni negativni pojavi lahko zanemarljivi. Ostane seveda vprašanje denarja za pripravo takih prireditev, vendar bi se ga kljub vsemu, z dobro voljo dalo najti.

Že nekaj let so v veljavi takoimenovani izleti delavcev posameznih tozdov in služb. Načelno nimam nič proti takemu načinu, toda navadno gre le za tovariško srečanje med seboj dobro znane skupine delavcev, pot pa jih vodi v glavnem na tri naslove — v Goriška Brda, v vinsko klet kje na Štajerskem in v Čateške Toplice.

Ne zavzemam se za to, da takih izletov ne bi bilo več. Naj ostanejo, morda pa bi morali organizatorjem več pomagati pri izbiri in načinih izletov. Odprto je torej še vprašanje skupnih, širših srečanj Savčanov, z vseh lokacij in sicer z obiski v delovnih organizacijah (pa ne v obliki delagacij kot nekateri delajo) in pa tovariško srečanje izven tovarniških ograj. Pobuda je tukaj in uredništvo vabi slehernega Savčana: napišite ali kakorkoli sporočite svoj predlog, idejo, zamisel, kako in kje organizirati srečanje delavcev Save. Najboljše predloge bomo ustrezno nagradili.

Jošt

PREBRALI SMO

Predsednik delavskega sveta tozda in vodja tozda sta člana delavskega sveta opozorila na to, da se v bodoče ne sme več zgoditi, da bi bila udeležba na seji delavskega sveta nezadostna in bi se zato morala seja preložiti, kot se je v zadnjem času že večkrat zgodilo.

Sprejet je bil naslednji sklep:

Člani delavskega sveta tozda naj se na sindikalni skupini izjasnijo, ali želijo še nadalje sodelovati kot delegati v delavskem svetu ali ne. Če bo treba, bodo izvedene namestne volitve.

AMI 78

(AVTOBUS
MEETING
INTERNATIONAL)

Dubrovnik, zgodovinsko mesto, eno od najpomembnejših turističnih središč v Jugoslaviji, je bil v aprilu gostitelj velikega avtobusnega mitinga AMI 78. Udeležile so se ga vse večje domače turistične potovalne agencije — Putnik, Kompas, Generalturist itd. — in domači kot tuji proizvajalci avtobusov — FAP — Famos, TAM Maribor, Avtomontaža Ljubljana, MAN München, Kaessbahrer — Setra, Neoplan Stuttgart.

Organizacija te spektakularne mednarodne prireditve je bila v rokah »Poslovnega združenja turističnih privrednih organizacij Jugoslavije«. Pokrovitelj AMI 78 je bil tovariš MILAN VUKASOVIĆ, tokrat zvezni sekretar za turizem, in član ZIS. Udeleženec AMI 78 je bila tudi Sava

zmanjšanju onesnaževanja človekovega okolja. In ne nazadnje je bila to enkratna prilžnost za spoznanje novih dosežkov v kvaliteti in udobnosti v avtobusnem prometu. Organizatorju je ves namen AMI uspelo združiti v nekaj tekmovalnih disciplin. Samo tekmovalje je obsegalo dva dela. Prvi, turistični del, imenovan »TURING«, se je pričel za tuje goste na prehodu jugoslovanske meje, za domače pa v mestu odhoda v Dubrovnik. Tekmovanje je obsegalo nudenje turističnih uslug in udobnosti potovanja turistov do Dubrovnika. Drugi del tekmovanja pa se je odvijal v Dubrovniku, v hotelskem kompleksu Babin kuk. Po predstavitevni paradi 40 avtobusov tekmovalcev so se pričela tekmovanja v disciplinah:

Avtobus ALPETOUR, ki so mu strokovnjaki prisodili 2. mesto

Kranj, ki se je v sodelovanju z Alpetourom in s svojim lastnim organiziranim ekonomsko propagandnim nastopom predstavila udeležencem, ne samo kot proizvajalka avtopnevmatike, temveč tudi kot pionirka gumarstva v Jugoslaviji in proizvajalka gumenotehničnih in kemičnih izdelkov.

Namen organizatorja prireditve AMI 78 je bil naslednji:

— da popularizira avtobusni prevoz v turizmu in prometu,

— da vzpostavi in razvije dobre odnose med udeleženci mitinga in njihovimi gosti,

— da sooči udeležence in goste AMI 78 s turističnimi pogoji, možnostmi in lepotami Jugoslavije,

— da izboljša sodelovanje med proizvajalci in porabniki avtobusov.

Poseben poudarek pa je bil na povečanju udobnosti potovanja turistov in potnikov, varnosti prometa na cestah in

— tehnični pregled avtobusov,

— zaščita človekovega okolja,

— kategorizacija vozil po kvaliteti, komfortu in opremljenosti,

— izbor nalepše karoserije,

— tehnična zanesljivost avtobusov.

Samo tekmovalje, trajalo je 4 dni, je motilo dokaj slabo vreme, toda to ni bistveno vplivalo na tekmovalni duh udeležencev. Najbolj zanimiv del tekmovanja je bil — spretnost v upravljanju vozil. Prekaljeni šoferji avtobusov so vložili vse svoje znanje in spretnosti v upravljanje vozil in se z minimalnimi razlikami kazenskih točk bolje ali slabše uvrstili. Pri tem ni manjkalo tudi tekmovalne nivoje in vroče krvi. Toda vse to je samo prispevalo k čaru tekmovanja in pa v disciplinah tehnični

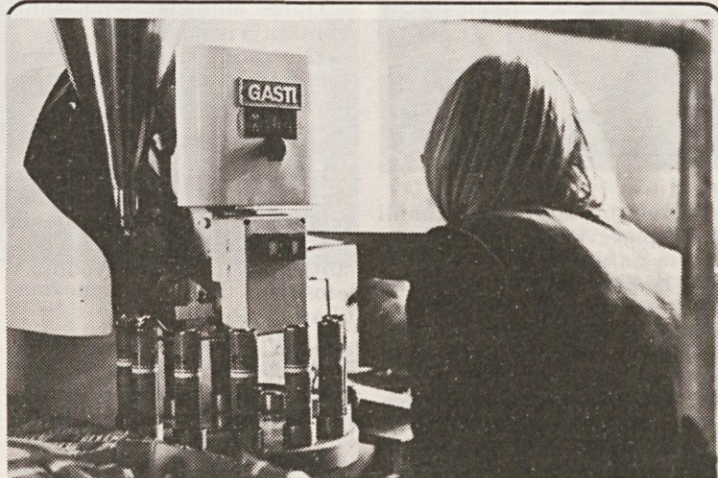
pregled vozil in zaščita človekovega okolja je blestel Alpetour s svojim avtobusom, savskimi gumami in seveda za uspeh najzaslužnejšim šoferjem Milanom Zgago, ki je dosegel prvo in drugo mesto. To je bil tudi za Savo, kot proizvajalko tovrstne avtopnevmatike, pomemben trenutek. Na tekmovalnem delu, ko mora šofer pri 60 km/h ustaviti avtobus s čimkrajšo zavorno potjo, pride dobra pnevmatika še kako do izraza. Tu so savske 9,00 r 20 MEK dobro opravile svojo nalogo. To prilžnost je izkoristila prisotna propagandna ekipa Save in s strokovnimi nasveti, informacijami in propagandnim materialom oskrbela vse prisotne, tako tekmovalce kot gledalce. Toda to je bil samo del nastopa Save. V hotelu »Plakir« (kompleks Babin kuk), kjer so bili nastanjeni vsi udeleženci AMI 78 in je bil tudi center vsega dogajanja, je imela Sava urejen razstaveni prostor z nekaj eksponati tovrstne avtopnevmatike in drugim propagandnim materialom. Na prireditvi AMI 78 je imela Sava tudi svoj dan. Nastop ekipe Sava v kombinezonih in njihova vsestranska prisotnost tako z informacijami kot propagandnim materialom, organizirano srečanje s predstavniki turističnih organizacij in proizvajalci avtobusov, člani tehničnih komisij in cocktail so vidno pričali, da je to dan Save. Višek dneva Save je bilo organizirano srečanje v konferenčni dvorani hotela Plakir, ki je predstavilo Savo udeležencem AMI. Po projekciji predstavitevne filma Sava sta tovariša ing. Indihar in ing. Ponebšek prisotnim orisala razvojno pot in nadaljnji proizvodni program Save. Posebej sta poudarila proizvodnjo avtopnevmatike. Srečanja se je udeležilo okoli sto domačih in tujih povabljenih gostov. Sklepni del savskega dne je bil

manjši cocktail. Prijetno vzdušje, sproščeni razgovor, očitno zanimanje za savsko pnevmatiko so rodili marsikateriga novega odjemalca in uporabnika naše pnevmatike.

Kaj lahko zaključimo iz povedanega? AMI 78 je bila samo ena od mnogih prireditve, kjer se organizirano združujejo potrošniki avtopnevmatike.

Konkurenčnost, ki vlada na tržišču med proizvajalci potniške in tovrstne avtopnevmatike, nas prisiljuje, da tudi nadalje posvečamo tovrstnim prireditvam veliko pozornost in z organiziranim ekonomsko propagandnim nastopom pripomoremo k boljšemu poslovnemu uspehu Save. Miselnost, da se dobro blago, ne glede na ceno, samo hvali in prodaja, je zastarela. Tempo razvoja in konkurenčnosti na tržišču, ki je zasičeno z raznoraznim blagom, med katerim je tudi avtopnevmatika, zahteva uspešno ekonomsko propagando. In eden takšnih uspešnih nastopov ekonomske propagande je imela Sava na AMI 78. To potrjujeta tudi priznanje in pohvala, ki ju je Savi Kranj dodelil organizator prireditve AMI 78. VJ

Po požaru, ki je v tozdu Tehnični in kemični izdelki med drugim uničil tudi polnilni stroj za lepila v tubah in druge izdelke je ponovno stekla proizvodnja, nabavili so nov stroj, ki avtomatsko in zelo natančno polni tube z lepilom savanol spu, ki je zelo iskan artikel.

PREDSTAVLJAMO VAM

SABINA BAU

Ko smo v prejšnji številki posvetili malo več prostora organizaciji Totra ob njenem visokem jubileju, smo nehoti, predvsem zaradi obsega zapisa, izpustili razgovore z nekaterimi sodelavci, med njimi tudi s tovariščo Sabino Bau, ki nam je o svojem delu in o Totri povedala naslednje:

V Totri sem zaposlena od leta 1962 in sicer delam v kadrovske službi. Od takrat do danes se je veliko spremenilo. Tovarna je imela 260 zaposlenih delavcev, od tega pa je bilo približno 50 moških.

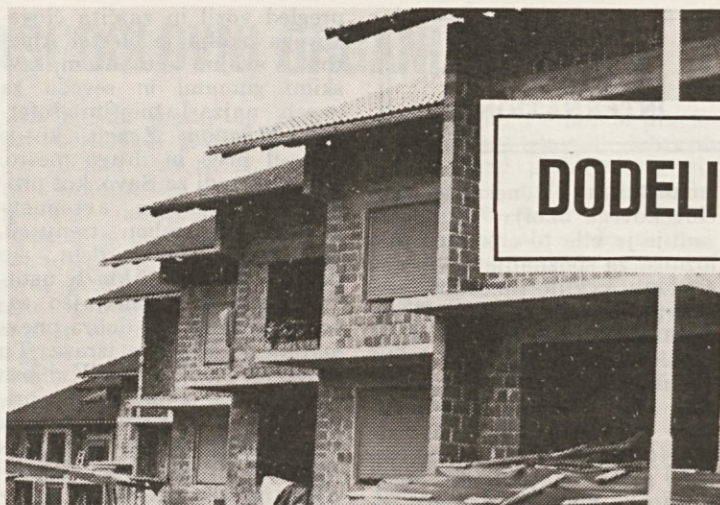
Tekstilna proizvodnja je bila ločena na dva obrata. Eden je bil na Litijski cesti, drugi pa v Hrušici (sedaj Trpinčeva ulica). Ko smo prešli na novo proizvodnjo izdelave plastičnih mas, smo odprli nov obrat v Zgornji Zadobrovi, v prostorih bivšega obrtnega podjetja »Vata«. Istočasno pa smo tudi sprejeli delavce iz tega podjetja. Leta 1967 se je k nam priključilo še podjetje »Planica šport« z Vižmarji in prevzeli smo tudi te delavce. V Vižmarjah smo postavili stroje za izdelavo cevi, tako da je imela proizvodnja plastike tudi dva obrata.

Vedno smo imeli v naši službi probleme s kadri, prehrano oziroma z malico, z obveščanjem in z družbeno političnim organiziranjem. Vzrok za te probleme je treba iskati v tem, da so bili obrati raztreseni po različnih lokacijah.

V zadnjih letih smo zgradili na Trpinčevi ulici dve tovarni in vse naše obrate preselili na eno lokacijo. Organizirali smo dve temeljni organizaciji združenega dela in sicer: tozid Izdelki iz plastičnih mas in tozid Pozamenterijski izdelki. Vzponredno s tem pa so se ojačale naše splošne službe, tako da lahko rečem, da smo naredili velik korak naprej v organiziranju delovne organizacije in samoupravljanju.

Sedaj je v naši delovni organizaciji zaposlenih 340 delavcev.

DODELITEV POSOJIL

— delovno dobo prosilca in ožjih družinskih članov, ki so zaposleni v naši delovni organizaciji,

— splošne zdravstvene in socialne razmere prosilcev in ožjih družinskih članov,

— invalidnost, poklicna obolenja ali zmanjšana delovna sposobnost,

— sodelovanje v NOB

— število članov družine, ki so zaposleni v naši delovni organizaciji,

— uspešnost in prizadevanost pri delu ter aktivnost v družbenopolitičnih organizacijah.

Pri ogledu stanovanjskih razmer prosilcev in novogradnje je komisija prišla do nekaterih zanimivih ugotovitev:

Pri mnogih je bilo opaziti, da gradijo velike hiše, mnogo večje, kot jih potrebujejo zase.

Nekateri živijo v hišah pri starših, hiše niso stare, pa so se kljub temu odločili za novogradnjo — za izdelavo lastne hiše, čeprav bodo v hiši ostali starši sami in bo hiša enkrat prazna.

Mnogi pa živijo v zelo slabih stanovanjskih razmerah in si želijo z gradnjo ali adaptacijo sedanje razmere izboljšati.

Tudi način gradnje je danes povsem drugačen kot je bil pred leti. Skoraj vsi načrti predvidevajo v hiši centralno ogrevanje. Nekateri hiše so grajene iz dražjih materialov, dražji so tlaki, stopnišča... V načrtih pa je predpisana tudi zunanost hiše, določena fasada, polkna, kar pa podraža gradnjo.

Od vseh prosilcev je kar 108 takšnih, ki gradijo hiše, nekateri v njej že prebivajo, čeprav hiša še ni popolnoma dograjena in je za pridobitev vselitvenega dovoljenja treba narediti še nekatera manjša dela. 62 prosilcev želi adaptirati hišo ali pa si želijo izdelati samo centralno ogrevanje. Ostali pa so se odločili za nakup stanovanj v bloku ali pa želijo graditi hišo in prosijo za posojilo za komunalno urejeno zemljišče.

Samo redki prosilci niso dobili posojila in to iz različnih vzrokov:

— prosilec ni imel potrebne dokumentacije

— hiša ni bila zgrajena do predpisane faze

— nekateri že živijo v hiši in njihove stanovanjske razmere niso kritične

— nekateri so v podjetju zaposleni kratak čas

— dva prosilca pa sta od razpisa odstopila.

180 prosilec je bilo razdeljenih 8.295.850,00 din.

V planu sredstev sklada skupne porabe je tudi del sredstev, ki je predviden za dodelitev posojil za individualno gradnjo, za adaptacijo in za odkup stanovanj. Teh sredstev je v letošnjem letu več kot v preteklih letih, predvidena vsota je 8.400.000,00 din.

V Informatorju je bil objavljen razpis s pogoji, ki jih zahteva samoupravni sporazum. Na ta razpis se je prijavilo 189 prosilcev. Stanovanjska komisija si je ogledala stanovanjske razmere vseh prosilcev, obenem pa tudi stanje novogradenj prosilcev. Pri izdelavi predloga o dodelitvi posojil je komisija upoštevala določila 15. člena samoupravnega sporazuma o delitvi sredstev sklada skupne porabe, in sicer:

— stanovanjske razmere, v katerih prosilec živi,

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Rubriko Vprašanja in odgovori smo v našem glasilu že imeli. Namenjena je bila krajšim informacijam — odgovorom na vprašanja, ki so nam jih postavili posamezni delavci. Sčasoma je vprašanj zmanjkalo oz. jih ni bilo več, zato tudi rubrike ni bilo.

V zadnjem času je vprašanj vse več — predvsem jih postavljajo člani odbora za informiranje — zato rubriko spet uvajamo. Seveda vabimo k sodelovanju slehernega med vami: sporočite nam — po telefonu 282 ali pismeno — svoje vprašanje. Če bo odgovor zanimiv za širši krog Savčanov, bomo poskrbeli za njegovo objavo.

Danes objavljamo naslednja vprašanja in odgovore:

»Na zadnji seji odbora za informiranje na njih postavljene naslednje vprašanje:

1. Kako in kje bo Sava dobila delavce, ki jih bo potrebovala za delo v novozgrajenih objektih oziroma za 6,2 odstotka povečano proizvodnjo v letošnjem letu (avtopnevmatikarna, žični kord...)?

2. Ali je res, da strokovnjaki zapuščajo Savo oz. da se naši študenti po odslužitvi kadrovskega roka v JLA ne vračajo več v Savo? Ali opisani pojav zavzema širši obseg?

Odgovor

V letošnjem letu bomo približno polovico potreb po novih delavcih v naši delovni or-

ganizaciji pokrili z našimi študenti in učenci v gumarski šoli in v šolah ostalih strok. Preostalo polovico potreb, predvsem v proizvodnih obratih na priučitvenih delovnih mestih bomo pokrili s sprejetjem novih delavcev izven kranjske oz. gorenjske regije. Pri tem se srečujemo s težavami, ker tem delavcem ne moremo nuditi nastanitve v naših samskih domovih in zato predvidevamo, da bi že v letošnjem letu pridobili dodatne nastanitvene zmogljivosti za okoli 20 samskih delavcev.

Za V. fazo avtopnevmatike in ostalo obstoječo proizvodnjo bomo delavce lažje pridobili, ker bomo kupili 200 ležišč v novem samskem domu na Planini.

Za vsa nadaljnja širjenja proizvodnje na kranjski lokaciji bomo morali problematiko oskrbe s kadri reševati na občinski ravni v okviru skupnega dolgoročnega razvoja kranjskega gospodarstva.

Na vprašanje, če je res, da strokovnjaki zapuščajo Savo, moramo odgovoriti, da je v primerjavi s predhodnim obdobjem res zapustilo Savo v letošnjem letu več strokovnjakov, vendar pojav ne zavzema širšega obsega.

Vzroki odhodov so bili zelo različni: od nesoglasanja z reorganizacijo do zaposlitve bližje kraju bivališča, pri nekaterih konjunkturalnih poklicih, pa je bil vzrok večji zaslužek.

Pojava, da se študenti po odsluženem vojaškem roku ne vračajo v Savo, ni.

pa tudi odnos do dela je odličen. Delovne akcije morajo biti zaradi zblizevanja med mladimi večih narodnosti pa tudi zaradi zblizevanja med generacijami, kajti to je predpogoj, da bo mladina takšna, kot si jo želimo. Menim, da je še vse premalo pravega sodelovanja med mladimi in organizacijama ZK in ZB.

MILICO OMAN sem zalotil v družbi fantov iz delovne

kjer so mladi opravljali delo na in pri strojih in tako na poseben način pripomogli k uspešni izvedbi delovne akcije. VOJINA JOVANOVIČA sem našel pri tovarni radialni preši.

»Na akcijo sem prišel zato, da bi le-ta kar najlepše uspela in da bi mladi s to akcijo pokazali, da jih delo zbljuje. Večina delavcev danes dela kar naprej iz nočne izmene, nekaj pa je tudi takih, ki so

Če si mlad po srcu, ti ni težko, da se udeležiš mladinske delovne akcije. Čestitamo, tov. Pintar.

Sobota, 27. maja, je bila za nekatere Savčane delovna, čeprav je bila v resnici dela prost dan. Tega dne je namreč mladinska organizacija Save organizirala za vse mlade Savčane delovno akcijo čiščenja našega delovnega okolja. Akcije se je udeležilo okrog petdeset mladih iz vseh tozdov v Kranju, okrog sto mladih pa je v Konfekciji in Vulkanizaciji opravljalo v okviru te akcije svoje vsakdanje delo. Med udeleženci te akcije je bilo nekaj Savčanov, ki niso več mladinci, so pa pripravljeni sodelovati pri takem delu.

Iz meglenega jutra je nastal krasen dan, pridne roke deklet in fantov so prenašale, vzdigovalle, grabile, pometale, ravnale in dajale lepši videz okolici zgradb. Ves trud je bil podrejen načelu: dobro in hitro. Med veselo družino se je vselilo blato, saje in misli na naravo, ki jo tako pridno onesnažujemo. Svoj prostor so med krampi in lopatami našle tudi znojne kaplje in žulji na rokah. Iz kopice pridnih fantov in deklet sem izbral nekaj sogovornikov in jim zastavil naslednja vprašanja:

Zakaj ste prišli na akcijo, kaj vam je všeč in kaj ne in ali si takih delovnih akcij še želite?

ATANAS PRODANSKI iz Valjarne mi je odgovoril takole:

»Na akcijo sem prišel zato, da nekaj pametnega in koristnega naredim, pa tudi zato, da se mladi spoznamo med seboj in da se pogovorimo o naših vsakdanjih težavah, ki nastajajo pri delu v mladinski organizaciji. Akcija mi je všeč tudi zato, ker z nami, proizvodnimi delavci, delajo tudi strokovni delavci in poročena dekleta. Kritiziral bi udeležbo, ker menim, da je premajhna (v Savi je 1400 mladih!) in mislim, da ni prave povezave med mladimi in ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami, sicer bi bilo udeležencev več«, je končal Atanas.

Med starejšimi Savčani, ki so se udeležili mladinske delovne akcije, je bil tudi IVAN PINTAR — vodja higienske skupine. Prav rad se je odzval vabilu na razgovor in ta je potekal takole:

DELOVNA AKCIJA — AKCIJA MLADOSTI

Na akciji so mladi krepko zavihali rokave

V slogi je moč

»Na delovno akcijo sem prišel zato, ker se vedno udeležujem akcij, tako na terenu kot v kolektivu. Posebno rad pridem na mladinske akcije. Všeč pa mi je, da je akcija organizirana pred rojstnim dnevom tovariša Tita in pred kongresom ZKJ. Mladi na današnji delovni akciji vestno izpolnjujejo zadane naloge in čutijo voljo do dela,

enote Polizdelki, ki so grabili pokošeno travo za računskim centrom. Vtis sem imel, da se ji je pri delu zelo mudilo, kajti njeni odgovori so bili kratki. »Delovne akcije sem se udeležila zato, da bi delala in da bi

začeli ob 6. uri in bodo delali do 11. ure. Delamo brez malice, da bi kar največ naredili. Takšne oblike delovnih akcij so mi všeč in si jih še želim.«

JOŽICO VOGRIN iz Izo-braževalnega centra sem moral kar naprej spraševati, kajti njeni odgovori na moja vprašanja so bili kratki. Iz pogovora z njo sem izvedel, da sicer ne ve, zakaj se je tako malo njenih sošolcev udeležilo te akcije, da pa so bili nanjo vabljeni vsi učenci. Povedala je še, da je z delovno akcijo zelo zadovoljna in da bo tudi na prihodnje akcije rada prišla.

Tako! Slišali smo neposredne proizvajalce, sedaj pa dajmo besedo še strokovnemu ali bolje rečeno organizatorju tokratne delovne akcije, sekretarju savske mladine, Dragiši Noviču:

»Začrtani cilj, izpeljavo delovne akcije v mesecu maju, smo v celoti realizirali. Zadovoljen sem tako s tistimi mladinci, ki so urejali delovno okolje kot z delavci v proizvodnji. Poudarjam pa, da bi se takšnih delovnih akcij lahko udeležilo še več mladih, čeprav je tudi 150 udeležencev lepo število. Mislim, da smo mladi s to delovno akcijo na dostojen način počastili mesec mladosti, kajti pri delu sta bila prisotna tako samodisciplina kot tovarištvo in tako je tudi s te plati delovna akcija uspela.«

Kazalci na uri so se počasi bližali enajsti uri, ko sem končal zadnji razgovor. To je pomenilo, da se delovna akcija, posvečena dnevu in mesecu mladosti, počasi izteka. Kmalu zatem so se udeleženci delovne akcije čiščenja okolja zbrali pred TAP in mladostno razpoloženi zapeli in zaplesali kolo. Vsi so bili veseli, da so naredili nekaj, za kar niso bili plačani, veseli, da so lahko pokazali vsem tistim, ki niso prišli, da so si težko, toda vseeno radi odtrgali del svojega prostega časa za naš boljši jutri. Bilo je prijetno in zato se čez čas zopet vidimo. Velja?

J. Vrtič

Komisija za družbeno ekonomsko vrašnja je 18. maja 1978 organizirala v sejni sobi nove upravne zgradbe javno tribuno na temo: Palestinsko vprašanje.

Gosta tribune oz. predavatelja sta bila dva Palestinca, Shaker Sheker in Tbaileh Isam, ki študirata v Ljubljani. Oba sta člana organizacije palestinskih študentov v Ljubljani. Ta organizacija aktivno deluje tako, da organizira s svojimi člani predavanja o boju palestinskega naroda za svobodo in s tem pridobiva finančna sredstva, le-ta zbira na svojem žiro računu kot finančno in moralno pomoč svojemu narodu.

Pri organiziranju tribune nam je bil v veliko pomoč tov. Kuhlaug Stjepan, predsednik komisije za mednarodne odnose pri občinskem komiteju ZSMS. Predavanja te vrste so v Kranju že bila na občini in v krajevni skupnosti Vodovodni stolp. Predvidena pa so še predavanja v delovni organizaciji Iskra Kranj in v eni od osnovnih šol v Kranju.

Udeležba je bila žal skromna, saj se je tribune udeležilo kakih trideset mladincev, kljub temu, da smo se organizaciji temeljito posvetili s plakati, po ozvočenju in z Informatorjem, preko sekretarjev koordinacijskih konferenc po tozdih in v delovnih enotah.

Prvi predavatelj, tov. Shaker Sheker, nam je govoril o bistvu »Palestinske krize« in o življenjskih razmerah Palestincev skozi zgodovino. Dejal je: »Palestina leži na zahodnem delu Sinajskega polotoka in meji na severu na Izrael, Libanon in Sirijo, na vzhodu na Saudsko Arabijo, na jugu na Rdeče morje in na zahodu na Egipt. S svojo lego in bogatimi nahajališči nafte in pomembnim strateškim položajem za obe veseli predstavlja področje različnih interesov.

Poglavitni vzrok politične krize med Židi in Palestinci je v nastanku političnega sionizma, katerega cilj je bil ustanovitev židovske države. Njegov ustanovitelj, Theodor Hertzl, je na prvem sionističnem kongresu zahteval, naj se Židje naselijo v Palestini, za palestinske Arabce pa je dejal, da jih je treba potisniti čez mejo k njim naklonjenim deželam (op. sionizem – gibanje za narodno združitev Judov, im. po hribu Sion v Jeruzalemu, Jud-Žid, Izraelec). S svojim načrtom o velikem naseljevanju Židov v Palestini, se je Hertzl obrnil na evropske vladarje. Cesarski vladi v Rusiji je predlagal, da bi lahko s pomočjo njegovega programa uničila rastoče socialistično revolucionarno gibanje. Nemškemu kanclerju ga je predstavil tako, kot da se natanko ujema z nemškim cesarskim

častihlepjem v Mali Aziji. Otomanskemu sultanu je dejal, da mu bodo sionistični naseljenci pomagali vzdrževati oblast nad arabskim prebivalstvom v Palestini. Hein von Weizmann, ki je bil leta 1914 voditelj sionističnega gibanja in kasnejši državnik v Izraelu, si je prizadeval, da bi bila Palestina pod britanskim interesnim področjem kot kolonija in če bi le-ti vzpodbujali naseljevanje Židov, bi lahko tam

nežidovskih skupnosti v Palestini.

Palestinci so se pričeli upirati in protestirati proti temu načrtu imperialistov glede njihove domovine. Britanci so poslali 6 komisij, ki naj bi preučile razmere. Vedno so sporočili, da je vzrok vsemu sionistično priseljevanje. Komisije so bile pravzaprav brez pomena, kajti britanska uradna politika je pomagala sionistom. Preseljevanje je ne-

ustanovitvi skupne palestinske brigade Židov in Arabcev. Vztrajali so, da morajo imeti svojo lastno židovsko brigado. Ta naj bi postala jedro vojske, ki bi se borila za ustanovitev židovske države. Prva svetovna vojna nam je prinesla Balfourjeno deklaracijo, druga pa židovsko državo.

Po uvodnem predavanju sta nam palestinska študenta za ilustracijo dogodkov predvajala tudi film, na katerem smo

PALESTINSKO VPRAŠANJE

v nekaj desetletjih zbrali preko milijon Židov, ki bi deželo razvijali, ji znova prinesli civilizacijo in tvorili učinkovito stražo Sueškemu prekopu.

Politika Velike Britanije je kazala na to, da je pripravljena podpisati neodvisnost Arabcev. Arabci so se uprli otomanskim Turkom, ki so na Bližnjem vzhodu vladali več kot 400 let. Toda Angleži niso nameravali pomagati palestinskim Arabcem, da bi si priborili neodvisnost. S Francozi so leta 1916 razdelili Palestino na dva dela in Palestinci so prišli pod angleško nadzorstvo. Dvajsetletno prizadevanje sionistov, da naselijo Palestino, je bilo 2. novembra 1917 kronano z uspehom. Iz tega obdobja nam je znana Balfourjeva deklaracija, katere avtor je britanski zunanji minister Lord Arthur Balfour: »Vlada njegovega veličanstva gleda z naklonjenostjo na osnove narodnega doma Židov v Palestini in si bo kar najbolj prizadevala, da bo popolnoma dosegla tega cilja. Popolnoma jasno pa je, da ne sme biti storjeno nič takega, kar bi bilo v nasprotju s civilnimi in verskimi pravicami

prestano naraščalo in končno je palestinsko ljudstvo leta 1936 začelo revolucijo. Organizirali so splošno stavko, ki je trajala 6 mesecev in je bila najdaljša stavka v naši zgodovini. Vojaška akcija je trajala tri leta in osvobodili smo velik del Palestine, ki je bila pod britansko nadvlado. Vendar so Angleži poslali v intervencijo del vojske, ki je palestinski odpor premagala in istočasno opremila sionistično armado. Ko je maja 1939 nad Evropo že visela grožnja vojne, so Angleži poizkušali pomiriti Palestince z omejenim priseljevanjem Židov, vendar pa so sionisti nasprotovali taki politiki in nekaj kasneje so ilegalne sionistične obrambne sile Hagona, Irguni in Stern začeli s terorističnim delovanjem proti Angležem in Palestincem. Sionisti niso mogli več računati na Angleže kot na poroke za njihovo državo. Politično prizadevanje se je sedaj iz Velike Britanije premaknilo v Ameriko, ki je postajala velika svetovna sila in kjer je največ Židov, ki so tudi najbolj vplivni.

Že v začetku druge svetovne vojne so želeli v njej delovati tudi sionisti, ki so bili proti

si lahko ogledali še nadaljnje dogodke.

V Evropi je nacistični sionizem vedno bolj tlel in začel napadati židovsko ljudstvo. Veliko Židov, več kot 20.000, so leta 1938 zaprli, poškodovali so na tisoče trgovin, a na stotine sinagog (gr. judovska shodnica) so zažgali. Prepovedali so jim ukvarjanje s trgovino in morali so nositi znak – rumeno zvezdo.

V tem času se je židovska agencija pogajal z nacisti, ki so jim dovolili, da iščejo in vadijo borce za sionistični boj proti Palestini. Vendar pa vsi Židje niso bili zvesti koaboracionistični politiki. V varšavskem getu je na tisoče Židov in Židinj umrlo, ko so se borili proti nacistom. Židovski borci so delali tudi v ilegali in pomagali svojim pobegniti pred nacističnim nasiljem.

Ob koncu vojne je na tisoče Židov čakalo v taboriščih za brezdomce v Evropi. Večina jih je želela oditi v ZDA, oziroma kamorkoli, razen v Palestino. Prav sionisti pa so želeli, da bi šli v Palestino, kajti povečano priseljevanje bi pomenilo ustanovitev sionistične države.

Novembra 1947 je židovski urad za Palestino sprejel delitveni načrt Združenih narodov in zahteval ustanovitev židovske države. Po načrtu je bilo dodeljeno sionističnim priseljencem 56 odstotkov zemlje in tako so se ustvarjale besede Theodorja Hertzla, pobudnika sionizma: »Zahtevali bomo zemjo, ki jo potrebujemo, kajti to pomeni več priseljencev, več zemlje!« Palestinci so na te dogodke odgovorili s stavko po

da bi ga ščitila, ampak da bi ga priključila k svojemu ozemlju. ZDA so nato na hitro odobrili Izraelu večja posojila, kajti zanje je bil Izrael strateško pomemben in ga morajo podpirati. Milijon palestinskih brezdomcev je moralo iskati pribežališča na obmejnih področjih Egipta, Sirije, Jordanije in Libanona. Za seboj so pustili prazne vasi, velika področja pomarančnih in limoninih nasadov in na tistoče

mora biti cena pri uničitvi sovražnega Hanoja ali arabskih držav tako visoka, da so jo tisti, ki so v to vpleteni dalj časa, pripravljeni plačati.

ZDA so vpeljele svoje strogo napadalno orožje na Bližnji vzhod in Dajan je bil pripravljen prisiliti Palestince in arabske države, da bi plačale ceno. Junija 1967 so se pojavili med Egiptom, Jordanijo, Sirijo in Libanom ameriški bombniki »sky-hawk« in sprožili »šestdnevno vojno«.

Sionistična propaganda je prikazovala Izrael kot narod, ki se bori na robu uničenja proti sovražnim arabskim sosedom. Vendar je kasneje izraelski general Pelid priznal, da ta trditve ni bila resnična. Pravi razlog za njihovo osvaljalno vojno je bila velika brezposelnost, izbruhnile so stavke in prvič v zgodovini Izraela se je več ljudi izseljevalo kot priseljevalo. Toda če bi Izrael lahko zavojeval naftna nahajališča na Sinaju, bi po besedah generala Hertzoga imel za lastne potrebe dovolj najpomembnejšega blaga na svetu – nafto.

Posledica junijske vojaške zmage je bila okupacija Gaze z brega Jordana, Jeruzalema z njegovo 70 milijonsko dolarsko turistično industrijo, Sinaja z bogatimi nahajališči nafte, Golanskega višavja in dela Sirije. Znova je na sto tisoče Palestincev prišlo pod sionistično okupacijo.

Prva oporišča smo imeli v bližini reke Jordan in od tam delovali na zasedeno Palestino. Po karamijski bitki, ko so se Palestinci ubrali pred ogromno izraelsko premočjo, se je ljudstvo pričelo zavedati, da se lahko ubrani in zmaga nad sionisti. To je mejnik v zgodovini boja palestinskega ljudstva, za prav vse Al-Fatahove revolucionarje. Palestinski komandosi so doslej le še pridobivali na moči. Jedro odpora se je sedaj preselilo v Sirijo in v južni Libanon.

V nadaljevanju filma sta nas študenta seznanila še z življenjskimi razmerami v zadnjih letih izgnanstva in s palestinsko kulturo, šolstvom in revolucionarno glasbo ter plesi. Po predvajanju filma so jima udeleženci tribune postavili še nekaj vprašanj, na katera sta potem odgovorila.

– Kako vpliva različna stopnja razvitosti bližnjevzhodnih držav na bližnjevzhodne politične razmere?

Žrtve agresije so se naslonile na njim naklonjene arabske države, šejkate, ... Vendar pa so si pridobili tudi nekaj sovražnikov. Njim naklonjeni jim pomagajo finančno, nadalje z oborožitvijo, Palestinci naseljeni, zaposleni drugod odvajajo 10-odstotni osebni dohodek za solidarno pomoč svojemu narodu. V bistvu je to boj med socializmom in kapitalizmom. V socialistični

usmeritvi Palestinci in Arabci vidijo pravo smer razvoja, medtem ko hoče kapitalizem revolucijo prekiniti.

– Kdo vse vas materialno podpira?

Podpirata nas Kitajska, Jugoslavija v obliki mednarodne pomoči ogroženim državam. Omenjene države podpirajo delno tudi zdravstvo, šolstvo itd. Po letu 1970 pa smo začeli ustanavljati delavnice za izdelavo orožja.

– Katere države vas še materialno podpirajo – na bližnjem vzhodu in v svetu?

V arabskem svetu sta dva tabora. Desno usmerjene dežele, kot so Jordanija, Saudska Arabija in Emirati, nas ne podpirajo, medtem ko nas pa levo usmerjene materialno podpirajo in pri tem vse razen Alžirije, postavljajo pogoje. V svetu pa nas podpira celoten vzhodni blok in Jugoslavija. Naj omenim še to, da nam namerava slovenski sindikat v letošnjem letu nabaviti celotno poljsko bolnišnico.

– Ali vas in kako vas podpira UNICEF?

Da, ustanavlja šole – v vsakem taborišču po dve. Pri nas so dekliške in fantovske šole ločene. Nadalje dobi tudi vsaka družina mesečno 20 kg moke, 1 l olja, 1 kg sladkorja. Družine pri nas so precej številne.

– Kako je z zaposlovanjem?

Ustanov nimamo. Vsak se pač mora znajti in dela kjerkoli. Mladi ljudje se predvsem odločajo za študij v Evropi. Po končanem študiju odhajajo nazaj v arabske dežele, kjer prevzemajo ustrezne zaposlitve. Glede izobražencev na določeno število prebivalcev je naš narod pri vrhu lestvice v svetu. Palestincev je približno 3 milijone, od tega 0,75 milijonov v Izraelu, ostali pa so drugod.

– Kakšni interesi se prepletajo na Bližnjem vzhodu?

Predvsem se pojavljajo interesi multinacionalnih družb. V Saudski Arabiji so ameriške in francoske naftne družbe, v Kuvajtu – angleške. Socialistične države imajo večji vpliv v Siriji.

– Zakaj ni enotnega nastopa Arabcev, ali so neuvrščene države tu le po imenu?

Arabske države so v bistvu uvrščene zaradi vpliva nasprotujočih si sil. Jordanija in Izrael sta pod vplivom ZDA, Sirija pa je pod vplivom SZ.

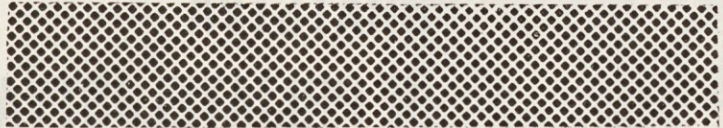
– Kaj lahko poveste o organizaciji Čmi september

Ne vem, kakšna organizacija je in verjetno ne obstaja, pa tudi v akciji trenutno ni. Lahko da so fanatični palestinski komandosi, ki hočejo s takimi dejanji doseči svoj cilj, ali pa je to propaganda kake tuje organizacije.

Javna tribuna je bila zaključena ob 16. uri.

Vireš

JAVNA TRIBUNA

vsej Palestini. Izraelci so pričeli z vojaškimi operacijami in to tudi izven ozemlja, ki jim ga je odobril prvotni načrt delitve. Palestinci so se morali umakniti iz Galileje, Haife, Saffad in Beisona. Izraelci so uporabljali dve vrsti vojaške taktike, in sicer načrt C t. j. taktiko nasilja po palestinskih mestih in vaseh, in načrt D, ki je pomenil izgon palestinskih Arabcev z njihove zemlje. Tako je prišlo tudi do hladnokrvnega pokola 254 palestinskih mož, žena in otrok v vasi Deir Yasin. Napad je vodil poveljnik Irguna Menahin Beguin, ki je dejal: »Pokol ni bil (le) upravičen, ampak potreben. Izraela brez zmage pri Deir Yasinu ne bi bilo!« Mesec dni po tem dogodku, dne 14. maja 1948, je Ben Gurion proglasil ustanovitev nove države Izrael. Deset minut kasneje je predsednik Truman izjavil: »Vladi so sporočili, da so v Palestini razglasili židovsko državo. ZDA priznavajo začasno vlado kot resnično oblast nove države Izrael!«

Sosednja vojska pod vodstvom jordskega kralja Abdulaha je vkorakala na ozemlje, označeno kot arabska Palestina, toda ne z namenom,

trgovin. Izrael je tako ustvaril narod beguncev. Po pregnanstvu leta 1948 so živeli v izredno slabih življenjskih razmerah. Primanjkovalo je zemlje, hrane, med ljudmi je razsajala jetika. Smrtnost novorojenčkov je bila izredno velika. Po polletnem hudem stradanju so Združeni narodi pričeli s pomočjo in so tako vsaj delno omilili neznosne življenjske razmere.

Julija 1956 je Egipt podržaval družbo, ki je imela v rokah Sueški prekop in je bila last Angležev in Francozov. Aba Eban, tedanji izraelski predstavnik v Združenih narodih je izjavil, da Izrael ne bo napovedal vojne. To pa se je takoj nato zgodilo, saj so njegove sile, kakih 30.000 mož, vdrele čez Sinajski polotok, pridružila pa sta se jim še Velika Britanija in Francija.

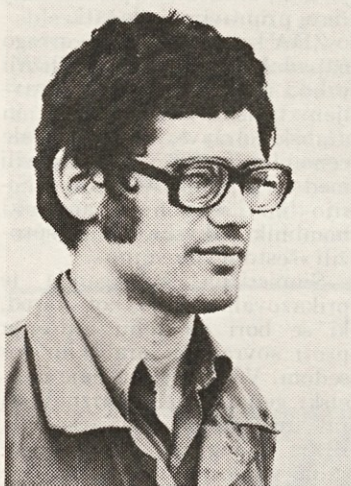
Marca leta 1966 je Moshe Dajan obiskal Vietnam in si ogledal metode ameriške vojske v boju proti vietnamskemu ljudstvu. Bil je tudi priča boju v bližini kamboške meje. Ob tem dogodku je dejal, da ZDA in Izrael uporabljata skoraj isti jezik, ki govorijo o kazenskih ukrepih. Gre za to, da

KAJ JIM POMENI DAN MLADOSTI

Maj, mesec zelenja, živobarvnega brstenja in cvetenja, čas ljubezni, trepetanja v šoli, čas, ko v tovarni načrtujemo dopuste, mesec sonca... V tem najbolj opevanem mesecu, v mesecu mladosti in hrepenenju polnem časa, praznuje nekdo med nami svoj rojstni dan, dan, ki ni samo njegov, ampak je praznik vseh Jugoslovancev. Vsako leto znova se veselimo tega dne in v mislih želimo slavljenca, Josipu Brozu — Titu, vse najlepše. Čeprav imamo vsi enake želje, jih vsakdo med nami doživlja na svoj, včasih nepozaben način.

25. maja sem se z beležnico v roki odpravil med naše delavke in jih pobiral, kaj jim pomeni dan mladosti, kako so ga praznovali in doživljali nekoč in kako danes. Nastal je kratek zapis, ki pove veliko ali pa tudi ne, vendar so me sogovorniki navdušili, čeprav so bili izbrani čisto po naključju.

Slavka Beton — DS SS

Da bi zvedel, kako so praznovali dan mladosti kmalu po osvoboditvi, sem stopil do po delovni dobi starejše Savčanke, in moje znanke SLAVKE BETON, ki mi je o tem povedala:

»Mesec maj je najlepši mesec v letu, to je mesec, ko je vse v cvetju in Tito praznuje rojstni dan. V maju sem v okviru praznovanj meseca mladosti leta 1947 obiskala skupaj z ostalimi sošolci bolnico Franjo in bila zelo navdušena nad tem, kar sem videla. Takrat smo ravno tako kot danes prirejali v tem mesecu različne ekskurzije in proslave.«

Tako, prebrali ste, kaj komu pomenita dan mladosti in mesec mladosti. Mislim, da

lahko vse misli strnemo v eno: mesec maj je mesec, ko se največkrat spomnimo našega Tita, čeprav skozi vse leto budno spremljamo njegovo pot in dejanja za naš boljši jutri.

Jože Vratarič

Ivica Stjepanović — TAP

»Mislim, da je dan mladosti dan jugoslovanske mladine, ki si kar najbolj prizadeva, da bi ta dan, ki si ga je izbral tovariš Tito za svoj rojstni dan, najdostojnejše, najlepše in najboljše praznovala. Kot osmošolec sem doživljal dan mladosti drugače kot ga sedaj, menda zato, ker sem manj vedel o tem dnevu kakor danes. K letošnjem praznovanju bom primaknil svoj delež v soboto, ko bo mladinska delovna akcija in bom delal za strojem v proizvodnji kar zastoj. Želim si, da bi bil letos med srečneži, ki bodo odšli v mladinsko delovno brigado.«

Anton Vegnuti — tozd UU

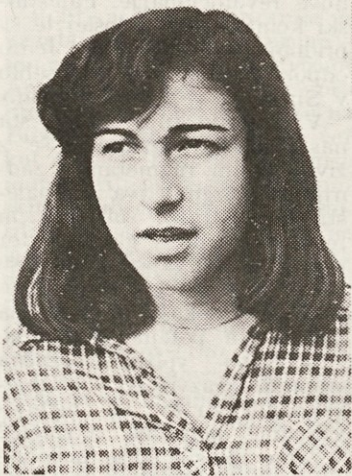
»Dan mladosti je vsesplošni ljudski praznik, ki je posvečen maršalu Titu. Mislim, da nam je prešel nekako v kri. Štafeta

je vsakoletna manifestacija meseca mladosti. Dan mladosti smo kot pionirji obeležili s proslavo, danes pa na dan mladosti gledam zreleje. Naša mladinska organizacija bo danes priredila proslavo ob dnevu mladosti. V okviru praznovanj meseca mladosti sem sodeloval na vrsti športnih tekmovanj, želel pa bi, da bi mladina v prihodnje v mesecu maju organizirala izlet v Kumrovec, saj nas je mnogo, ki tam še nismo bili,« je končal svoje razmišljanje mladinec iz Umetnega usnja.

Anđela Begić — IC

Naslednja sogovornica si je nabirala znanje v šolski klopi, ko sem jo poprosil za razgovor. Malo boječe, pa vendar rada, mi je Anđela Begić iz poklicne gumarske šole povedala naslednje:

»Dan mladosti je dan, ko vsi praznujemo rojstni dan tovariša Tita. Nekoč smo ta dan

praznovali tako, da smo imeli v šoli proslave in ekskurzije, danes, pravzaprav včeraj, smo ga praznovali tako, da smo šli na šolski izlet na Primorsko. Letos se nisem udeležila nobene izmed občinskih proslav, lansko leto pa sem sodelovala pri prenašanju štafetne palice, nosila sem zastavo,« je zaključila Anđela.

MANIFESTACIJA

BRATSTVA

IN PRIJATELJSTVA

Okrog 30 km od Pijedora v BiH, ob čisti reki Sani, leži prijazno mesto SANSKI MOST, kjer je bilo letos že četrto »majsko drugovanje na Sani,« delovni zbor umetnikov naivcev iz vse Jugoslavije. Letos se je zbralo tam 45 slikarjev in kiparjev, med njimi je bilo nekaj najslavnejših imen jugoslovanske naive.

Prijazni gostitelji so od 13. do 20. maja skrbeli, da je umetniško ustvarjanje na terasah hotela SANUS potekalo v prijetnem delovnem razpoloženju in tako je I. galerija naivne umetnosti BiH v Sanskem mostu dobila še 170 umetnin. Letos bodo začeli z gradnjo novega poslopja za kulturne dejavnosti in dobili tudi nove razstavne prostore.

Umetniki so prišli iz različnih krajev naše domovine, a so se poslavljali kot pravi prijatelji, kajti v teh dneh so se spoznali, navezali trajne bratske stike, se naučili novih spoznanj o umetnosti in sploh v človeškem vrednotenju.

Med drugimi prijetnimi doživetji je bil izlet pod Grmeč na Korčnico, kjer je bila velika partizanska bolnišnica (8 stavb na 738 kv. m). Obno-

vili so spomine na dogodke iz NOB, ko so fašisti v 4. ofenzivi napadli okoliške vasi in so morali ranjence prenesti. Begunci in ranjenci so ob hudem mrazu (–30 do –40 stopinj Celzija), lakoti in tifusu množično umirali. Iz okoliških krajev je sodelovalo 7500 ljudi v NOB, dali so nekaj herojev, tu je bil osnovan štab NOB za bosansko krajino. Sredi gozda sta dve grobnici, v prvi je pokopanih 183 borcev, v drugi 133. 17. 2. 1943 so partizani pregnali fašiste in odtlej se niso več vrnili. Ostali so mrtvi, ki so jih preživeli zakopavali.

V spomin na minule dni našega boja za svobodo bodo na Korčnici pod Grmečem zgradili spominski muzej, turistično naselje, postavili velik spomenik v obliki cveta in že 4. julija 1979 pričakujejo prve goste.

V tej akciji bodo sodelovali tudi umetniki. Zato so udeleženci 4. majskega drugovanja sklenili podariti po eno umetnino kot pomoč za gradnjo spominskega naselja. K tej akciji pozivajo tudi ostale jugoslovanske umetnike naivne smeri.

Zlata Volarič

MATI

Mati! Milijonkrat izrečena beseda, po vsem svetu in v vseh jezikih sveta. Materam je bilo posvečenih na tisoče pesmi, knjig, in posvetil, od najbolj preprostih šolskih spisov do umetniških stvaritev.

Tudi tole je gotovo preprost zapis o materi, čeprav bi ga rad napisal prizadeti, toplo, pa vendar ne s frazami ali z namišljeno sentimentalnostjo.

Bil je lep sončen dan, 25. maj, dan mladosti, ko smo se odpravili na obisk k družini Pintar v Škofjo Loko.

Naš obisk na dan mladosti je bil zgolj naključje — a zares prijetno naključje, saj je v tej družini toliko mladosti kot le še malokje pri nas. Namenili smo se namreč k našima sodelavcema Anici in Jožetu Pintarju — ter k njunim devetim otrokom. Naj naštejemo imena otrok: Božo, Jože, Alenka, Štefka, Branko, Matjaž, Nataša, Marko in Anica. Anica je bila ob našem obisku stara deset dni.

Stanujejo v Podlubniku, v novem bloku. Človek bi dejal, da je 71 kv. m razmeroma majhno stanovanje za tako veliko družino, toda ko smo si razmere ogledali, smo to mnenje spremenili.

Imajo tri sobe: v eni spe deklice, v drugi fantje, v tretji oče, mati ter najmlajši član družine. V bivalni kuhinji so res malo na tesnem, kadar so vsi skupaj. Stanovanje so Pintarjevi dobili iz solidarnostnega sklada v Škofji Loki. Kot sem že dejal, sta oba Savčana, Jože pri nas dela osem let, Anica pa šest. Na delo se vozita z avtobusom, za varstvo pa skrbita sama tako, da delata v izmenah.

Posedemo v prijetno urejeni kuhinji ob kozarčku kranjske medice in ob skodelici turške. Mati Anica (36 let) sedi nasproti nas s predzadnjim Markom (2 leti) v naročju, medtem ko ostali skušajo prisesti na klop za mizo k očetu Jožetu (37 let).

Socialni delavki Ana Čebulj in Marica Hace sta prinesli skromna darila, ki pa v tistem trenutku niso pomembna. Otrokom so zanimivi novi obrazi in fotografovo orodje.

Gledam mater devetih otrok, pa očeta in otroke. Kar naprej se smehljajo, nenarejeno, sproščeno, veselo, kakor da je vse skupaj tako samo po sebi umevno, kakor da devet otrok ne pomeni devetkrat več skrbi in dela.

»Že dolgo nisem bila tako vesela« pravi Anica, ko jo vprašamo o rojstvu male Anice. Punčko sem želela.

Kako je pravzaprav s tem: poprečne slovenske družine so štirčlanske, vas je pa kar enajst?

»Ne gre za religijo«, pravi Jože »za splav pa tudi nisva.«

Kako pa otroci gledajo na otroke...?

»Vsi so se veselili!«

Dela je veliko...

»Razumeva se zelo dobro. In mož mi veliko pomaga.«

Božo (dvanajst let in pol je star) že tudi naredi marsikaj. Pri tem sta ga oče in mati še posebej pohvalila. Mati je šla zjutraj na delo, oče pa je bil v nočni izmeni. Pa je Božo vstal in za očeta pred prihodom pri-

pravil kavo. In podobnih primerov solidarnosti, prijateljstva ter pozornosti drug do drugega bi lahko še zapisal. Ne recite, da jim drugega ne preostane. Take reči so odraz toplote v domu, stvar odnosov med starši in otroki, ki lepe navade samo po sebi umevno prevzemajo.

Pa vsoli?

»Ja, jim kar gre. Jože, ki je zdaj v četrtem razredu, je vsekoli med najboljšimi.«

In za hrano veliko porabite?

»Razmeroma malo, res pa je, da ne razmetavamo. Včasih sva šla z ženo zvečer ven, na oranžado. Zdaj pa že precej časa tudi tega ni več. Veliko sredstev smo vložili v ureditev stanovanja.«

Ja, ko smo že pri tem, naj povem, da povsod vlada tak red in čistoča, da bi bila preseščena še ženska, ki se s tem hvali. Pohištvo je po dveh

letih še kot novo, vsaka stvar na svojem mestu, prostori svetli in zračni.

Marica je mimogrede pokukala še v omare. Perilo in obleke so bile zložene kot z ravnilom.

Najbrže so vam tudi pomagali...?

»Ne«, pravi Jože odločno Socialne pomoči tudi vzel ne bi (kasneje je Ana Čebulj povedala, da je socialno pomoč, ki mu pripada — odklonil). Nikomur nočem biti v breme zaradi otrok. Raje delam nadure.« Ponos, pa ne lažem. Odgovornost.

Kje pa delata v Savi?

On je vzdrževalec pri avtozračnicah, žena pa dela pri stiskanih izdelkih.

Z dokladami, z nadurami in nočnim dodatkom tudi Jože nekaj nad deset tisoč din, Anica pa malo, ker je zaradi otrok večkrat na bolniškem dopustu. Anica pravi, da bo zaprosila za šest urni delavnik, ker je dela doma le preveč.

Avto nimate, kajne?

»Ne, pa tudi želimo si ga ne preveč. Veliko stane in otroci bi bili prikrajšani.«

»Jaz sem včasih precej pil. Pa sem šel zaradi tega na disciplinsko in na zdravljenje. Zdaj alkohola še poskusim ne. Veliko volje je bilo treba, ženi na pomoč pa je bila odločilna. In hvaležen sem tudi vsem, ki so mi pri tem pomagali.«

Tile paberkice iz beležnice so le delček našega pogovora. Leti niti ni bil namenjen podrobnemu opisovanju enajstčlanske družine, ki je v poprečju stara štirinajst let, pač pa želji, da bi tudi v naprej zmogli ohraniti tako preprosto, a vendar srečno družinsko življenje.

Jošt

Srečna družina, družina mladosti

Obrat družbene prehrane je že nekaj let predmet naših razprav. V letošnjem gospodarskem načrtu smo namenili 300 starih milijonov za začetna dela. Ko bodo ta dela stekla, bomo lahko kaj več in konkretnije napisali.

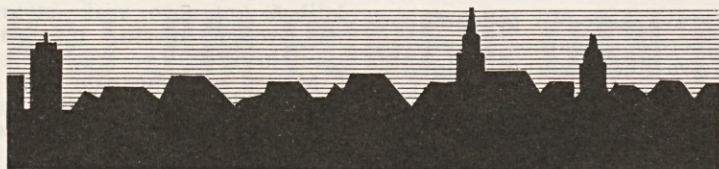
IZBRALI SMO ZA VAS

Mama. Beseda, ki jo vsak dan izgovarjam s polno radostjo in srečo. Mamica, mati, mama, v teh besedah je vse naše življenje. Mame so nam edina pomoč, edini kašipot, ki nam kaže smer, po kateri bomo hodili. Lepo je živeti ob človeku, ki ga imaš rad, ki ti pomeni vse na svetu in ki ti prinese vse, kar si želiš. Ustrezni željam, pomagati v težavah, se pogovarjati, to je naša povezanost z materami.

Moja mati kot vse druge, me ima zelo rada. To spoznaš že v pogledu, v njenih dobrih besedah in ljubezni.

In želim si, da bi tudi drugi otroci na svetu imeli tako dobro mamo kot jo imam jaz in da ne bi bilo toliko nesrečnih družin.

Mirjana Nedeljko, 7. č

POVZETKI GRADIVA ZA SEJE ZBOROV
Z DNE 31. MAJA 1978

OCENE POSLOVNEGA USPEHA V GOSPODARSTVU OBČINE KRANJ ZA LETO 1977

Ocena poslovnega uspeha v gospodarstvu občine Kranj za leto 1977 obravnava delitev celotnega prihodka in dohodka ter kazalce uspešnosti poslovanja.

Povečanje fizičnega obsega proizvodnje, blagovnega prometa in obsega storitev so vplivali na 28 odstotno nominalno povečanje celotnega prihodka, na 32 odstotno povečanje dohodka in 29 odstotno povečanje družbenega proizvoda. Pomemben del ocene poslovanja je predysem v ugotavljanju realne stopnje rasti družbenega produkta (za 8,1 odstotka) in družbene produktivnosti (za 5,4 odstotka). Hkrati je tudi ugotovljeno, da je reprodukcijska sposobnost, kot materialna osnova nadaljnje gospodarske rasti, porasla za 17 odstotkov. Ugodnejše pa je tudi pokrivanje uvoza z izvozom (89,5 odstotkov).

Ko pregledujemo poslovni uspeh gospodarstva, ugotavljamo, da se izpolnjuje dolgoletno prizadevanje počasnejšega naraščanja osebnih dohodkov glede na rast družbene produktivnosti. Tako ugodne rezultate pa je gospodarstvo doseglo tudi z umirjeno stopnjo zaposlovanja, ki je v skladu s smernicami, določenimi z resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana občine Kranj za razdobje od leta 1976–1980 v letu 1977.

Boljši rezultati gospodarjenja so vplivali tudi na investicijske naložbe, ki so se glede na leto 1976 v letu 1977 povečale za 54 odstotkov. Pri obravnavanju stanovanjske gradnje pa smo ugotovili, da zaostajamo za planiranim številom zgrajenih stanovanj, in sicer za približno sto stanovanj ali za eno šestino. V oceni poslovanja kranjskega gospodarstva pa je izpostavljena njegova neusklajenost, ki se kaže v deležu industrije in terciarne dejavnosti v celotnem prihodu in v družbenem produktu, delež industrije je na škodo terciarne dejavnosti prevelik.

USPEŠNOST KRANJSKEGA GOSPODARSTVA

Če primerjamo uspeh gospodarstva občine Kranj za leto 1977 glede na predhodnje leto lahko ugotovimo, da je bilo poslovanje ugodno. Posebej je treba poudariti:

- ugodne ekonomske rezultate v zunanjetrgovinski menjavi, razmerje med uvozom in izvozom se je zboljšalo za 7,7 odstotkov, pokritje uvoza z izvozom pa je bilo 89,6 odstotkov

- izboljšanje reproductivne sposobnosti gospodarstva, le-ta je porasla za 17 odstotkov,

- ugodna delitvena razmerja v čistem dohodku. Del čistega dohodka, namenjenega za osebno in skupno porabo, je bil v letu 1977 glede na leto 1976 v strukturi udeležen z nižjimi odstotki in to na račun povečane udeležbe dela čistega dohodka za razširjanje in pospeševanje materialne osnove dela (od 6,8 odstotka v letu 1976 na 9,6 odstotka v letu 1977) in dela čistega dohodka za sredstva rezerv (od 1,7 odstotka na 2,2 odstotka v letu 1977). Realni osebni dohodki na zaposlenega pa so rasli počasneje kot realna družbena produktivnost.

Ostale značilnosti, ki jih je treba povzeti so:

- ekonomičnost se je povečala za 1 odstotek,
- družbena produktivnost je realno porasla za 5,4 odstotke,
- investicije so se povečale za 54 odstotkov, obenem se je zboljšala tudi struktura virov sredstev za investicije, ker se je delež lastnih sredstev povečal za 60 odstotkov, delež kreditov pa za 40 odstotkov,

- skupna in splošna poraba sta imeli hitrejšo stopnjo naraščanja kot osebna poraba,

- ob nastalih ugodnih rezultatih pa je potrebno v dodatnih analizah proučiti vprašanja gibanja zalog, dolžniško upniških odnosov, preskrbljenost s surovinami in nizke amortizacije.

Ne glede na ugodne uspehe poslovanja gospodarstva v preteklem letu pa je potrebno poudariti predvsem naslednje probleme:

- še vedno obstaja strukturna neusklajenost med deležem industrije in terciarnih dejavnosti v celotnem prihodu in v

družbenem produktu v gospodarstvu občine Kranj. Eden od pomembnih temeljev razvoja gospodarstva je njegova ustrezna struktura, torej mora biti upoštevan razvoj trgovine, turizma in prometa kot najpomembnejših terciarnih panog glede na spremembe v družbeni reprodukciji – rast narodnega dohodka na prebivalca, rast kupne moči prebivalcev, povečanje prostega časa.

VEČJE INVESTICIJE V LETU 1977 V OBČINI KRANJ

- Sava Kranj, izgradnja skladišča vnetljivih snovi
- Sava Kranj, izgradnja objekta »Sava-Semperit« II. faza v vrednosti 60.721 tisoč dinarjev
- Gorenjska oblačila, izgradnja proizvodne hale na Jesenicah v višini 21.101 tisoč dinarjev
- Exoterm Kranj, dela so bila končana na skladišču renfuznih materialov in rekonstrukciji obrata livarskih premazov v vrednosti 5.700 tisoč dinarjev
- KOGP – tozd Opekarna je zgradila zorilnico gline v vrednosti 3.900 tisoč dinarjev
- Kmetijstvo – rekonstrukcija farme v Hrastju, z zneskom 11.358 tisoč dinarjev, dokončana dela pri gradnji sortirnice krompirja v Šenčurju, 7.636 tisoč dinarjev.

PRISPEVNE STOPNJE ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO V VII. – XII. 1978

Za pokritje finančnih obveznosti, ki izhajajo iz:

- sporazuma o pravicah in obveznostih v zdravstvenem varstvu v letu 1978,

- samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v RZS Kranj,

- samoupravnega sporazuma o skupnih nalogah pri uresničevanju temeljev planov zdravstvenih skupnosti v SRS za leto 1978,

- samoupravnega sporazuma o temeljih plana občinske zdravstvene skupnosti Kranj v letu 1978,

je treba zagotoviti s prispevki, ki se zbirajo po prispevni stopnji in jim je osnova bruto osebni dohodek 288.000.000 din. Izvršilni odbor in skupščina občinske zdravstvene skupnosti Kranj sta pri določitvi tega zneska v predlogu aneksa k samoupravnemu sporazumu upoštevala, da ni mogoče v skupni porabi v okviru občine glede na objektivne možnosti zagotoviti oz. zbrati vseh potrebnih sredstev za realizacijo obveznosti po zgoraj navedenih sporazumih, to je zneska 291.691.000 din.

Aneks k samoupravnemu sporazumu je bil v združenem delu sprejet, kar je ugotovila skupščina občinske zdravstvene skupnosti Kranj s sklepom na seji 4. 4. 1978.

Navedeni znesek 288.000.000 din, zbran s prispevki iz dohodka in osebnega dohodka na osnovo bruto osebnih dohodkov, bo možno zbrati iz dveh virov:

1. s tekočimi sredstvi po prispevnih stopnjah iz leta 1977, ki veljajo za zdravstvo po predpisih o začasnem financiranju in po prispevnih stopnjah, ki bodo zagotavljale razliko dogovorjenih sredstev v obdobju od 1. 7. do 31. 12. 1978;

2. iz zbranih sredstev v letu 1977, ko so se zbrala nad dogovorjeno višino v znesku 2.347.000 din in pozitivne finančne razlike, s katero je zaključila finančno poslovanje v okviru dovoljenih sredstev zdravstvena skupnost v letu 1977, t. j. 5.652.000 din. Ta razlika se upošteva pri izračunu stopenj za drugo polletje tega leta.

Ob upoštevanju dejanske realizacije prispevkov v prvih štirih mesecih, ki je slabša od planirane višine za tekoče leto in znaša 98,6 odstotkov, so bili izračunani neto predvideni prispevki, ki naj bi se zbirali po starih prispevnih stopnjah v prvem polletju in višina sredstev ter stopnje prispevkov, ki naj bi veljale v drugem polletju 1978. Upadanje realizacije prispevkov pod planovno višino za leto 1978, ki je bila sicer že realna ob oblikovanju aneksa o temeljih plana za tekoče leto, zaostaja zaradi preusmerjanja prispevkov iz občine Tržič in Jesenice, ki dejansko pripadajo tema občinama, vendar so se do letos nakazovali v Kranj. Posledica upadanja prispevkov je, da se bodo mogla zbrati dogovorjena sredstva le po višji prispevni stopnji. Prvotno je znašala ta 8,47 odstotkov, poprečno skupaj, nova pa znaša 8,58 odstotkov. Upadanje prispevkov v tekočem letu in podaljšanje obdobja začasnega financiranja po razmeroma zelo nizkih stopnjah za zdravstvo povečuje višino sredstev, ki jo je treba zbrati po novih prispevnih stopnjah za drugo polletje, zato se povečujejo prispevne stopnje za zdravstvo v drugem polletju:

- od sedanjih 5,43 odstotkov od BOD pri prispevku iz bruto osebnega dohodka na 8,50 odstotkov (v aneksu 7,65 %)

- od sedanjih 1,42 odstotkov od BOD pri prispevku iz dohodka na 1,62 odstotka (v aneksu 1,55 %).

Izredno nizke prispevne stopnje (najnižje v SRS) v obdobju začasnega financiranja in v letu 1977 so rezultat visokega presežka sredstev nad dovoljenimi v letu 1976, ki je znašal 12.348.000 din.

KOLIKO VELJA OCENJEVANJE KVALITETE DELA V SAVI?

Na koncu prejšnjega pri-spevka smo napisali, da je treba na naš sistem ocenje-
vanja kvalitete gledati kot na
instrument za merjenje kvali-
tete dela. Ustreznost ocenje-
valnega sistema bomo torej
presoiali tako, da bomo skušali
ugotoviti, ali ima karakte-
ristike dobrega merskega in-
strumenta. Dober merski in-
strument mora biti: zane-
sljiv, veljaven, objektivni,
pa tudi občutljiv in ekono-
mičen. Oglejmo si torej, kako
zadovoljuje te zahteve naše
ocenjevanje.

Zanesljivost: Nek instru-
ment je absolutno zanesljiv, če
včasih, ko z njim merimo isti
predmet merjenja, dobimo
enake rezultate. Naše oce-
njevanje seveda ni absolutno
zanesljivo. Raziskave zane-
sljivosti je sicer težko orga-
nizirati tako, da bi imeli rezul-
tati visoko strokovno vred-
nost, vendar nekatere naše
analize kažejo, da ima savski
sistem ocenjevanja dobro za-
nesljivost. V neki skupini z več
kot 100 delavci so po 10
mesecih ponovno izvedli oce-
njevanje. Ocene so nameravali
spremeniti le nekaterim delav-
cem, večini pa so nameravali
ohraniti stare ocene. Ker
starih ocenjevalnih list niso
dobili na vpogled, so morali
vse delavce ponovno oceniti.
Stare in nove ocene so
večinoma soupadale (to so
ocenjevalci želeli). 30 odstot-
kov delavcev je imelo čisto

enako oceno, nadaljnjih 32
odstotkom delavcev pa se je
spremenila navzgor ali na-
vzdol za 1 vrednost. Tudi
izračunani koeficient zaneslji-
vosti je imel vrednost, ki jo
strokovna literatura označuje
kot »dobra zanesljivost.« Tudi
z drugimi metodami je bila
ugotovljena dobra zanesljivost
sistema, najbolj zanesljivo je
ocenjevanje proizvodnih in
neproizvodnih delavcev do
PDM-1, sledi ocenjevanje vo-
dilnih in vodstvenih delavcev
in končno strokovnih delav-
cev. Lista za strokovne delav-
ce je namreč najbolj hetero-
gena, kvaliteta dela je razde-
ljena na tako različne kom-
ponente, kot so: kreativnost,
strokovno izpopolnjevanje,
odnos do kolektiva itd., da
se ta heterogenost odraža
tudi v zmanjšani zanesljivosti
instrumenta.

Zanimivo je bilo tudi anali-
zirati soupadanje ocen v dveh
zaporednih rednih ocenjeva-
njih. Tako smo v delovni orga-
nizaciji Ruma in KTM razi-
skali soodvisnost preteklega
(1977) in sedanjega (1978)
ocenjevanja. Tokrat smo ugo-
tobili, da je prišlo do večjih
sprememb ocen, kar pa je
razumljivo, saj je šlo za redno
ocenjevanje, v enem letu pa se
kvaliteta dela delavcev tudi
bistveno spremeni. Kot kaže
slika 1 so delavci, ki so bili prej
slabo ocenjeni, tudi v novem
ocenjevanju slabo ocenjeni in
obratno, vendar stopnja pove-

zanosti starega in novega
ocenjevanja ni tako velika, kot
smo videli v prejšnjem pri-
meru. Staro in novo oceno
pogojuje kakih 33 odstotkov
skupnih faktorjev, ostalih 2/3
faktorjev, ki vplivajo na oce-
no, pa pogojujejo razlika med
starem in novim ocenjeva-
njem.

Na osnovi ugotovitev teh
analiz lahko zaključimo, da je
naš sistem ocenjevanja dovolj
zanesljiv, da vestnemu ocen-
jevalcu omogoča, da z natanč-
nostjo + 1 odstotka na osebni
dohodek oceni kvaliteto dela
svojih delavcev. V kolikor pri-
haja v ocenjevanju do večjih
napak, je vzrok zanje treba
iskati le pri ocenjevalcih.

Občutljivost. Ocenjevalni
sistem ima le omejeno občut-
ljivost, saj je že na osnovi po-
datkov o zanesljivosti jasno,
da ne bi imelo smisla obrač-
unavati ocene na pol procen-
ta natančno ali še podrobneje.
Na tem mestu pa je potrebno
presoditi še nekaj drugega:
kako dobro lestvica pokriva
razpon ocen. Razpon, kot
vemo, znaša od - 10 od-
stotkov do + 20 odstotkov.
Lestvica obsega 5 kriterijev,
vsak je opisan s 5 stopnjami.
Ker kriteriji nimajo enake
teže, dobimo tako zelo veliko
število kombinacij. Vendar pa
glede na to, da spremembo
nekega opisa za eno stopnjo že
povzroči v povprečju spre-
membo v oceni za 1,33 odstot-
ka, ne bi smeli zaupati siste-
mu, kakršen je sedaj, večjega
razpona ocen. Če bomo želeli
zvišati sedanjo povprečno oce-
no za 10 odstotkov, bo treba
povečati tudi razpon ocen, to
pa bo potegnilo za seboj tudi
korenite spremembe v samem
sistemu ocenjevanja. V zvezi z
občutljivostjo ocenjevanja se
že sedaj pojavlja resen pro-
blem, ki se kaže v tem, da
nekateri ocenjevalci zaradi
svoje pretirane blagosti upo-
rabljajo le zgornja dva ali
zgornje tri opise kriterijev,
spodnji konec lestvic pa ostaja
neizkoriščen. Tako ocenje-
vanje ne more biti občutljivo,
ker si ocenjevalec sam zmanj-
ša manevrski prostor.

Veljavnost. S tem, ko se
sprašujemo, kakšno veljavnost
ima ocenjevanje kvalitete dela
prehajamo tudi k najvaž-
nejšemu delu naše teme. In-
strument ima veljavnost, če v
resnici meri tisto, za kar je bil
konstruiran. Naš ocenjevalni
sistem je torej do tiste stopnje
veljaven, do katere res meri
kvaliteto dela delavcev, ne pa
kaj drugega. Veljavnost oce-
njevalnih postopkov je spet
zelo težko raziskovati, ker
nimamo ustreznih objektivnih
meril kvalitete dela (če bi jih
imeli, ocenjevanje ne bi bilo

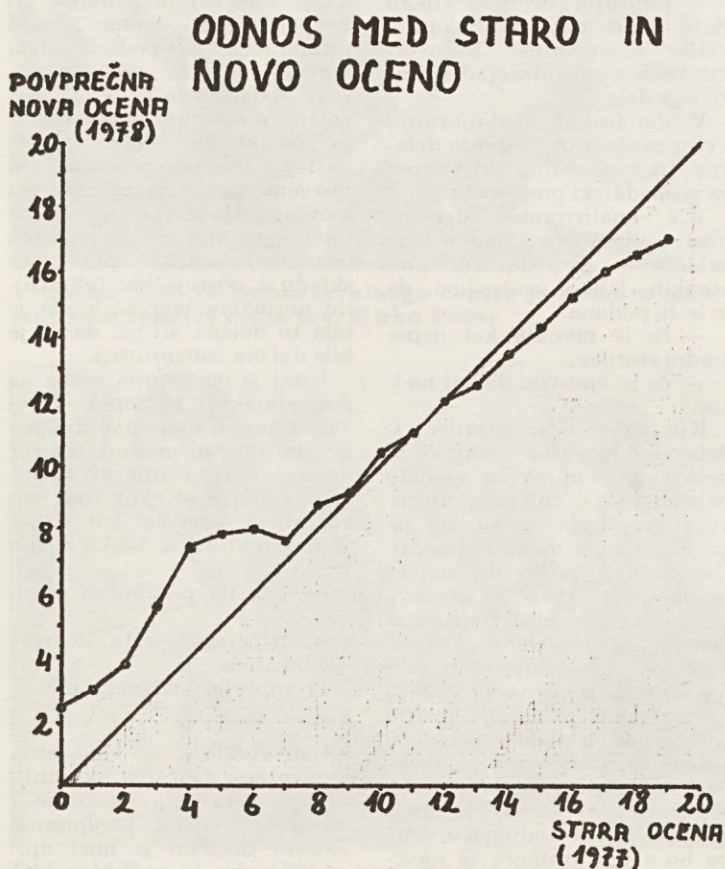
potrebno). Zato raziskujemo
to mersko karakteristiko po-
sredno tako, da iščemo zvezo
med raznimi kazalci kvalitete
dela in oceno kvalitete teh
istih delavcev. Sedaj bo naj-
bolje, da prikažemo po vrsti
rezultate analiz, katerih sploš-
na ocena je, da kažejo na to,
da ima ocenjevanje kvalitete
dela v Savi primerno veljav-
nost.

1. Ocenjevalne lestvice sicer
sestoje iz po petih kriterijev,
vendar analize kažejo, da so
kriteriji med seboj tesno po-
vezani in da vsi merijo neko
skupno komponento, ki jo še
najbolj ustrezno lahko poime-
nujemo kot kvaliteto dela. Še
najbolj specifičen je kriterij
dela še z 12 do 15 odstotki,
medtem ko je delež ostalih kri-
terijev večji (npr. odgovor-
nost: 22 do 25 odstotkov).

2. Vsakoletne analize fluk-
tuacije kažejo, da odhajajo
delavci, katerih ocena kvali-
tete je v poprečju bistveno
nižja od 10. Potrditev teh
rezultatov smo dobili tudi, ko
smo primerjali lanskoletne
ocene kvalitete z letošnjimi v
KTM. Delavci, ki so ostali v
KTM, so imeli v letu 1977
povprečno oceno 10,57. Ostali
delavci so torej boljše delavci,
odšli pa so delavci z nižjo
oceno kvalitete dela - njihovo
povprečje znaša 7,72. Ti
rezultati ocenjevanja dajejo
določeno veljavo, saj potrju-
jejo osnovno hipotezo, po
kateri naj bi ocenjevanje
razlikovalo delavce, katerih
kvaliteta dela je boljša, od
delavcev, ki delajo manj kvali-
tetno.

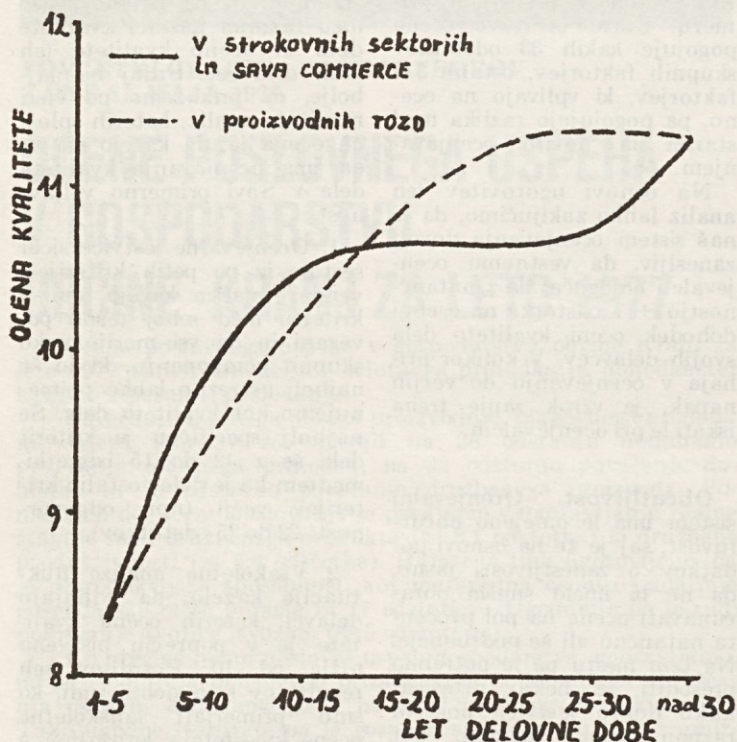
3. Iz slike 1 je tudi razvidno,
da so se delavci, ki so imeli
prej slabše ocene kvalitete
»poboljšali« in obratno. Na
slabe delavce je ocenjevanje
verjetno delovalo stimulatивно
(največji učinek so imele
ocene od 4-6), ker pa je masa
denarja ostala ista (v procen-
tih), se je njihovo izboljšanje
kvalitete moralo odraziti v
zmanjšanju ocen delavcev, ki
so prej imeli nadpovprečne
ocene. Znižanje ocen dobrih
delavcev v novem ocenjevanju
je torej le relativno. Če po-
gledamo originalne ocenjeval-
ne liste vidimo, da so prav
tako dobro ocenjeni kot v pre-
teklem ocenjevanju, le njihov
delež pri delitvi sredstev za
osebne dohodke je sedaj neko-
liko manjši. Da ima ocenje-
vanje res stimulativen učinek
potrjujejo tudi iz leta v leto
močnejši korekcijski faktorji
(pri 0,80 ali celo 0,70), ki jih ne
smemo razlagati zgolj s preti-
rano blagostjo ocenjevalcev,
ampak tudi z izboljšanjem
kvalitete dela v ocenjevalnih
skupinah.

4. Ocena kvalitete dela na-
rašča z delovno dobo delavcev.

ODNOS MED DELOVNO DOBO IN OCENO KVALITETE DELA

Slika 2 kaže, da se ta odnos v proizvodnji in v strokovnih sektorjih nekoliko razlikuje, vseeno pa imamo pred seboj dokaz, da naša ocena zaradi kvalitete dokaj dobro registrira povečanje kvalitete dela delavcev zaradi njihovih delovnih izkušenj. Rezultati analiz kažejo, da delovna doba pogojuje 10 do 13 odstotkov ocene kvalitete dela, v proizvodnji nekoliko več kot v strokovnih sektorjih. Seveda delovna doba sama po sebi ne sme biti razlog za višjo oceno kvalitete, ampak samo preko izkušenj in z večjo osebnostno zrelostjo pogojuje boljšo kvaliteto dela.

5. Podobno opažamo, da večja sestavljenost delovnega mesta in višja dejanska stopnja izobrazbe delavca, vpli-

vata, da je v poprečju njegova ocena kvalitete dela višja. Ti in pa prej obravnavani rezultati dobro pojasnjujejo, zakaj imajo vodilni in vodstveni delavci v Savi v poprečju nekoliko višjo oceno kvalitete dela kot ostali delavci. Njihova ocena presega poprečje desetih odstotkov za 2 do 3 odstotke, v veliki meri ne zato, ker zavzemajo tak položaj, ampak zato, ker so to starejši delavci, z več delovnih izkušenj in predvsem delavci, ki so pri svojem delu pokazali dobre rezultate, na osnovi katerih jim je bila zaupana vodilna oz. vodstvena funkcija.

6. Tisti delavci, ki delajo na delovnih mestih, za katere sicer nimajo ustrezne formalne izobrazbe, v ocenah kvalitete dela ne zaostajajo za delavci, katerih formalna izobrazba

ustreza zahtevam delovnega mesta, še več, celo prekašajo jih. Odnos kaže slika 3. Delavci na TMD, ki nimajo srednješolske izobrazbe, dosegajo ocene kvalitete, kot delavci s srednješolsko izobrazbo, kajti delavci s srednješolsko izobrazbo, ki so pokazali dobre rezultate dela, so napredovali na IDM, kjer spet dosegajo boljše ocene kvalitete kot delavci z višješolsko izobrazbo, najboljši med temi so namreč že napredovali na DIDM, kjer dosegajo takorekoč enake ocene kot delavci z visokošolsko izobrazbo (ti namreč nimajo več kam napredovati). Če se strinjamo, da kvaliteta dela bistveno pogojuje napredovanje delavcev, potem ocena kvalitete dela dobro odraža te razlike in ima tudi določeno veljavnost.

Končno v zvezi z uveljavnostjo ocenjevalnega sistema še en problem. Nekateri kriteriji v ocenjevalnih lestvicah določenim delovnim mestom niso dobro prilagojeni. Treba bi bilo izdelati posebne ocenjevalne lestvice, npr. posebej za prodajo, posebej za kontrolo kakovosti, za računovodstvo itd., pa tudi tisti kriteriji,

ki bi bili povsod isti, bi lahko imeli različne težave. Če namreč ocenjevalec delavca po nekem kriteriju ne more oceniti, potem se zgodi, da delavca oceni namesto po rezultatih njegovega dela, po nekem splošnem mnenju o njem. Veljavnost take ocene je lahko tako bistveno prizadeta.

Objektivnost. O objektivnosti smo govorili že v prejšnjem prispevku. Čeprav nimamo podatkov o tem, kakšno bi bilo ujemanje med ocenjevalci, če bi ti ocenjevali delavce neodvisno drug od drugega, vemo, da je s tem, ko delavca ocenjuje več ocenjevalcev, objektivnost ocenjevanja precej zrasla.

Če ste vztrajali pri branju tega suhoparnega članka, ste morda malce razočarani, ker je vse ostalo pri podatkih o analizah, neke sklepe ocene o tem, koliko naše ocenjevanje velja, pa nismo podali. To nameravamo napraviti v prihodnjem prispevku, obenem pa bomo predlagali nekaj ukrepov, ki naj izboljšujejo funkcionalnost našega ocenjevalnega sistema.

Vid Pogačnik

ODGOVORNOST – KAJ JE TO?

Nadaljevanje

V prejšnjih dveh številkah Save smo objavili nekatere vidike odgovornosti odgovornih oseb v organizacijah združenega dela.

V današnjem nadaljevanju avtor razčlenjuje, kdaj je delavec (ne) posredno odgovoren za gospodarski prestop.

»Če analiziramo odgovornost odgovorne osebe po zakonu o gospodarskih prestopkih, lahko ugotovimo, da je le-ta podana:

– če je ravnala kot neposredni storilec,

– če je opustila dolžni nadzor.

Kot neposredni storilec je delavec odgovoren tedaj, če je delo, ki ga je opravljal, spadalo neposredno v delokrog njegovega delovnega mesta, ali pa ga je bil sicer dolžan opraviti. Če je torej prišlo do kršitve predpisov v zvezi z izdelavo nekvalitetnega proizvoda (npr. delavec, ki ne dela v pekarski delavnici iz kateregakoli razloga onesnaži pecivo in je zato kruh oporečen, ne odgovarja za gospodarski prestop po zakonu o zdravstveni neoporečnosti živil in predmetov splošne rabe, temveč le disciplinsko in odškodninsko. Pač pa bo v tem primeru za navedeni gospodarski prestop

odgovarjal vodja peke, če mu bo možno očitati (dokazati), da je bil vsaj malomaren pri nadzoru peke. Samo v tem primeru bo tudi podana odgovornost delovne organizacije, kajti odgovornost te je pogojena s krivdno odgovornostjo odgovorne osebe in za obstoj te odgovornosti ni bistveno (je pa pomembno za stopnjo odgovornosti), ali je bila odgovorna oseba sposobna (strokovno) delo opraviti v skladu z obstoječimi tehničnimi normami, temveč le, da je bila to dolžna ali pa, da ga je bila dolžna nadzorovati.

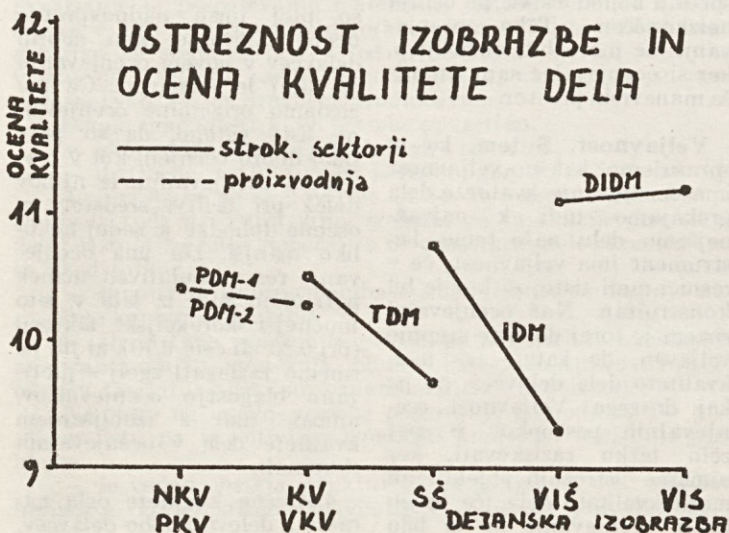
Kdaj je odgovorna oseba za gospodarski prestop odgovorna zaradi opustitve dolžnega nadzora, ni pravno, temveč dejansko vprašanje. Nadzorstvena dolžnost, kot tudi odgovornost delavca kot neposrednega storilca, lahko izhaja iz:

- določila posebne zakonodaje,
- ustreznega akta delovne organizacije,
- značaja delovnega mesta.

Ad a)

Individualna – konkretna odgovornost vezana na funkcijo po delovnem mestu je z zakonom le redko predpisana. Takšno določbo je imel npr.

(Nadaljevanje na 18. strani)

Mladi matematiki v naši sejni sobi

Ob prigrizku so z zanimanjem pokukali tudi v darilne vrečke, v katerih je bilo za vsakega nekaj

V imenu Save in Izobraževalnega centra je mladim matematikom čestital vodja tov. Mirko Požar

Tudi mladi so se zahvalili za pozornost in nagrade

SAVA POKROVITELJ ZNANJA IN PRIZADEVNOSTI

26. maja 1978 je Savo obiskalo 45 učencev kranjskih šol, ki so v matematičnem tekmovanju za srebrna Vegova priznanja dosegli najboljše rezultate. Za Vegova priznanja tekmujejo najboljši učenci 6., 7. in 8. razredov osnovnih šol. Ti učenci vložijo skupaj s svojimi učitelji v učenje matematike veliko več truda, volje, prizadevnosti in znanja, kot ga od njih zahteva reden pouk v osnovni šoli. Na šolskem tekmovanju lahko dobi učenec bronasto Vegovo priznanje, na občinskem srebrno, najboljši učenci osmih razredov, ki dosežejo srebrno Vegovo priznanje, tekmujejo še na republiškem tekmovanju za zlato Vegovo priznanje. Iz kranjske občine bo šlo na republiško tekmovanje 9 učencev osmih razredov.

Učence je v sejni dvorani nove upravne zgradbe pozdravil vodja Izobraževalnega centra inž. Mirko Požar, ki je najboljšim izročil praktične nagrade in hranilne knjižice, ostali učenci pa so dobili tudi skromne praktične nagrade. Učenci in njihovi mentorji so si nato ogledali še proizvodne obrate naše tovarne.

POMEMBNOST NEPOSREDNIH VODIJ DELA IN NJIHOVO FUNKCIONALNO IZOBRAŽEVANJE

V 10. številki revije »Organizacija in kadri« lahko beremo članek dipl. psihologa Franca Belčiča, ki nosi zgornji naslov. Tov. Belčič je že vrsto let psiholog v Železarni Jesenice in uspešno deluje pri izobraževanju vodstvenega kadra, še posebno neposrednih vodij dela v proizvodnji. Ker menimo, da bi bilo zanimivo vedeti kaj več o delu in rezultatih na tem področju, kar bi koristilo tudi pri reševanju podobne problematike v Savi, bomo s pristanikom avtorja na kratko povzeli omenjeni sestavek.

Tov. Franc Belčič piše v uvodnem delu o raziskavah v svetu, ki so pokazale, da je neposredni vodja dela izredno pomembna osebnost, od katere je v veliki meri odvisna produktivnost dela, medsebojni odnosi v delovni skupini, delovna moralna in ima največ neposrednih stikov z delavci.

V naši samoupravni družbi so mnoge funkcije neposrednega vodje dela seveda bistveno drugačne, ker o pogojih in rezultatih dela odločajo vsi delavci. Njegov vpliv na proizvodno in človeško stran delovnega procesa je še vedno velik in njegovi stiki s sodelavci so še pogostejši.

V Železarni Jesenice so že 1972. leta pričeli znanstveno raziskovati vlogo in pomembnost neposrednega vodje dela. Raziskave so pokazale, da neposredni vodja lahko pomaga pri večji informiranosti delavcev v skupini, da s svojim vzpodbujanjem sodelavcev lahko prispeva k izboljšanju samoupravljanja oz. odločanja in da se je položaj delovnih

skupin in samoupravljanja izboljšal predvsem tam, kjer je vodja uporabljal demokratične oblike vodenja.

Z drugo raziskavo so v Železarni skušali ugotoviti, koliko so vodje usposobljeni za svoje delo, kakor tudi, če so potrebna znanja o vodenju in delu s skupinami zajeta v učnih programih in predmetnikih šol, ki so jih vodje obiskovali.

Glavne napake, ki so bile v raziskavah statistično ugotovljene pri delovodjih v Železarni, so naslednje:

- 75 odstotkov delovodij si je vzelo preveč časa za razpravljanje zamudnih podrobnosti z neposrednimi vodji, ki so pri tem uživali v občutku superiornosti, z dajanjem podrobnih informacij, ki bi jih prav lahko rešili na nižjih nivojih,

- 65 odstotkov delovodij ni vodilo proizvodne evidence svojega oddelka,

- 49 odstotkov delovodij ni odpravljalo vzrokov pritožb še preden so prišle na dan,

- 40 odstotkov delovodij ni bilo na tekočem z aktivnostmi v družbenopolitičnih organizacijah,

- 38 odstotkov delovodij ni vodilo evidence o napredovanju posameznikov,

- 36 odstotkov ni uporabljalo sestankov, kadar so hoteli posredovati svoje ideje in predloge sodelavcem,

- 34 odstotkov delovodij ni bilo seznanjeno z dogajanjem v drugih oddelkih,

- 33 odstotkov delovodij ni dovoljevalo razgovora delavcem, ki so delali na rutini (Nadaljevanje na 18. strani)

FUNKCIONALNO IZOBRAŽEVANJE ...

(Nadaljevanje s 17. strani)

skih delih (ostanek predsodka, da je vsak razgovor, kjerkoli in kadarkoli, škodljiv za produktivnost dela),

— 29 odstotkov delovodij je grajalo svoje sodelavce pred drugimi,

— 20 odstotkov delovodij ni poznalo vsakega sodelavca toliko, da bi lahko povedali, kje živi, od kod je prišel in kakšni so njegovi pglavitni interesi.

V Železarni Jesenice so na ta način ugotovili, da neposrednim vodjem dela primanjkuje funkcionalna znanja iz vodenja in obveščanja iz samoupravne organiziranosti, organizacije dela, ekonomike in stroškov, izposabljanja delavcev, itd.

Da bi pomagali tem vodjem dopolniti pomanjkljivo znanje, so zanje organizirali v okviru funkcionalnega izobraževanja posebne dopolnilne se-

minarje s temami o samoupravljanju, o medsebojnih odnosih ljudi v delovnih skupinah, usposabljanju delavcev, ekonomiki poslovanja in še nekaterimi podobnimi predavanji.

Po končanih seminarjih so rezultati pokazali, da je bilo te vrste funkcionalno izobraževanje uspešnejše za delo vodij kot njihova formalna šolska izobrazba, da izobraževanje dviguje količino znanja iz vodenja delovnih skupin in da ne drže predsodki, po katerih vodja večino tega znanja prinese s seboj, ali si ga pridobi s praktičnimi izkušnjami.

Literatura:

Franc Belčič: Pomembnost neposrednih vodij dela in njihovo funkcionalno izobraževanje. Organizacija in kadri, št. 10 28. 1. 1978

KAKO PA JE V SAVI?

Zaključki, ki so jih dale opisane raziskovalne in izobraževalne dejavnosti v Železarni Jesenice, nam nehotе vsiljujejo vprašanje, kako rešujemo podobno problematiko v Savi. Doslej so se pričeli načrtno vključevati v oblike funkcionalnega izobraževanja vodilni kadri in sicer del v šolo za poslovodne kadre pri gospodarski zbornici, druga skupina pa v ciklus seminarjev Industrijsko inženirstvo, ki jih prireja visoka šola za organizacijo dela.

Bolj stihjsko pa je še vedno funkcionalno izobraževanje neporednih vodij dela. Od teh jih je del dokončalo ali pa dokončuje delovodsko gumarsko šolo, katere program vsebuje elemente organizacije in psihologije dela. Manj pa je napravljeno za permanentno izobraževanje tega kadra, ker še ni ustreznih raziskav, na katerih bi bilo moč graditi izobraževalnovsebinsko za planiranje, programiranje in izvajanje funkcionalnega izobraževanja neposrednih vodij dela.

Miha Petek

SAMOUPRAV- LJALSKI LEKSIKON

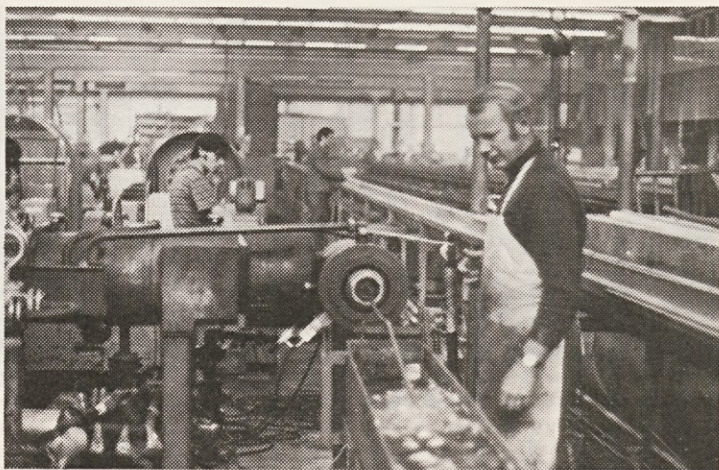
ANUITETA

Denarni znesek, ki se plačuje letno ali v krajših časovnih obdobjih za odplačilo dolgotrajnega posojila. Anuiteta je sestavljena iz dveh delov: del, s katerim se odplačuje izposojena vsota, in del, s katerim se plačajo obresti na posojilo. Anuitete so lahko stalne ali padajoče, oziroma v enakih ali padajočih zneskih odplačilnih obrokov. Pri stalnih anuite-

tah, ki se pogosteje uporabljajo, se del, s katerim se odplačuje izposojeni znesek, stalno večja, in sicer za znesek, za katerega se znižuje del za plačevanje obresti.

AVAL

Jamstvo, da bo izplačilo vsote z menice ali čeka opravil avalni porok (avalist), če izplačila ne bo opravil menični (ali čekovni) zavezanec, za katerega avalist jamči. Avalist formalno prevzema jamstvo s podpisom menice (ali čeka) in dodatkom »kot porok«, »per aval« ipd. S podpisom menice pridobi avalist enako pravico in pravni položaj, kot ga ima menični dolжник, za katerega jamči. Če avalist izplača menico, ima pravico do regresa (nadmestila) proti osebi, za katero je jamčil, in proti njenim predhodnikom in akceptantom.

ODGOVORNOST – KAJ JE TO?

(Nadaljevanje s 16. strani)

zakon o knjigovodstvu delovnih organizacij (Ur. list SFRJ 71/72), ki je poleg odgovornosti odgovorne osebe za kršitve iz tega zakona določa tudi odgovornost individualnega poslovnega organa (direktorja), kar pa praksa ni sprejela in je direktor kot odgovorna oseba odgovarjal le, če je do kršitve tega zakona prišlo zaradi neurejenih razmer ali nezasedenih delovnih mest v organizacijah združenega dela in je bila odgovornost direktorja (običajno se je to dogajalo pri manjših delovnih organizacijah) podana zato, ker bodisi ni poskrbel za ustrezno zasedbo delovnih mest ali pa si ni prizadeval za utrditev splošnega stanja v delovni organizaciji.

Ad b)

Odgovornost, ki izhaja iz samoupravnega akta delovne organizacije, je največkrat odločilna za ugotavljanje gospodarsko-kazenske odgovornosti delavca. Po čl. 27 Zakona o združenem delu, delavci in drugi delovni ljudje ter njihove samoupravne organizacije in skupnosti svoje družbeno-ekonomske in druge smoupravne odnose in interese v družbeni reprodukciji ter na tej podlagi združujejo delo in sredstva in določajo svoje medsebojne pravice in obveznosti in odgovornosti v odnosih združevanja dela in sredstev.

Glede na takšno zakonsko ureditev odgovornosti v organizacijah združenega dela je razumljivo, da v samoupravnem aktu določene odgovornosti veljajo ne le tedaj, ko se ugotavlja odgovornost v okviru same organizacije, temveč je ta odgovornost sprejemljiva tudi za organe izven organizacije.

V gospodarsko kazenskih prestopkih pa je vendarle možno odgovornost, ki sloni izključno na internem aktu izpodbijati. Možno je namreč,

da so funkcije — delovne dolžnosti — v nekaterih aktih premalo določene, da je bila odgovorna oseba, ki bi bila sicer odgovorna, v času dejanja odsotna, ali pa so obstojale druge relevantne okoliščine, ki so vplivale na obstoj odgovornosti.

AD c)

Odgovornost zaradi narave dela ali zato, ker določbe iz samoupravnega akta o odgovornosti ni mogoče sprejeti, je odvisna izključno od dejanskih okoliščin, ki jih je seveda treba ocenjevati po načelu proste presoje dokazov.

Pod pojmom odgovornosti v gospodarsko-kazenskih prestopkih torej razumemo kvaliteto odnosa delavca v organizaciji združenega dela ali drugi pravni osebi, ki je subjekt gospodarskega prestopka do izvrševanja svojih dolžnosti, ki so bodisi predpisane z zakonom, v samoupravnem aktu ali pa, ki sicer izhajajo iz narave rednih delovnih dolžnosti. Odgovornost za gospodarsko-kazenske prestopke ni istovetna s tisto odgovornostjo, ki izhaja iz vodstvenega položaja delavca v organizaciji združenega dela, temveč je to odgovornost vsakega delavca — ne glede na pomembnost položaja, v delovnem procesu, odnosno ali opravljanju strokovnih del. Pri tem pa je seveda treba upoštevati, da je stopnja odgovornosti odvisna od pomembnosti in obsega odgovornosti upoštevaje pravilo — večje pravice in dolžnosti — večja odgovornost.

Takšensklep je sprejel tudi drugi kongres samoupravljalcev, uzakonjen pa je tudi v čl. 572 Zakona o združenem delu, ki določa, da je odgovornost izvršnega organa, individualnega poslovnega organa in predsednika oziroma članov kolegijskega poslovnega organa odvisna od njegovega vpliva na sprejetje ali izvrševanje sklepa.

dalje prihodnjic

KOLESARJI PRIDNO VRTIJO PEDALA

V dneh od 13. do 21. maja je ekipa savskih kolesarjev sodelovala na nekaterih pomembnih tekmovanjih v tujini in doma. Naši fantje so se kljub močni konkurenci držali dobro in dosegli naslednje rezultate:

Sobota, 13. maja

Dirka v Raglitzu

— 138 km

Startalo 138 kolesarjev iz Avstrije, Poljske, Nizozemske, Madžarske in Jugoslavije.

Frelih 14. mesto, Udovič in Rakuš sta zaradi padca odstopila, Ropreta pa je ustavil trener Hvasti zaradi močnega glavobola.

Nedelja, 14. maja
Kriterij 51 km

Startalo isto število tekmovalcev.

Rakuš 11. mesto

Udovič 20. mesto

Ropret in Frelih odstopila

Ponedeljek, 15. maja

Dirka dvojic — parov na 25,4 km dolgi progi

Startalo je 35 parov (Avstrije, Poljske, Nizozemske, Madžarske in Jugoslavije)

Par: Ropret-Frelih II. mesto s 5 sek. zaostanka za zmagovalnim parom iz Avstrije, III. mesto par iz Holandije.

Par: Udovič-Rakuš: 14. mesto

Naši kolesarji pred startom na dirki Alpe — Adria v Velenju

Poprečna hitrost zmagovalnega para je bila 44,800 km na uro.

Ekipno je Sava zasedla 2. mesto, 14 sekund zaostanka za zmagovalno ekipo Roga.

Omeniti je treba, da je član našega kluba Andrej Bogataj kot najmlajši udeleženec dirke — 14 let — dobil posebno priznanje za hrabro in vztrajno vožnjo na tej naši največji in najtežji juniorski etapni kolesarski prireditvi.

X. jubilejna kolesarska dirka »Kosmajski partizani« 78

1. etapa 14. maja Beograd — Mali Požarevac 78 km
2. etapa 15. maja Mali Požarevac — Kosmaj 38 km
3. etapa 15. maja Sopot — Beograd 55 km

Startalo je 78 kolesarjev iz 15 jugoslovanskih klubov.

V 1. etapi je zmagal Srečko Vehar — Rog Ljubljana. Kolesarji Save so prispeli na cilj v skupini z zmagovalcem in zasedli naslednja mesta: 9. Tone Mali, 15. Stane Kurent, 17. Vlado Marn, 26. Bogo Žun, 27. Andrej Bogataj, 31. Marko Cuderman. Ekipno so zasedli 3. mesto.

Dirka Dan mladosti v Kumrovcu

Dolžina 64 km, startalo 85 kolesarjev iz 15 jugoslovanskih klubov. Zmagal Marko Cuderman. Med prvih dvajset sta se uvrstila tudi Tone Mali in Stane Kurent.

Dirka za svetovni pokal v Avstriji

20. maj WIEN — GRES-
DEN — WIEN

1. etapa:
Wien — Gresden — 165 km
Zmagovalec Spindler — Avstrija v času 4:29,19
Frelih — 17. mesto
Udovič — 36. mesto
Rakuš — 43. mesto
Ropret — 46. mesto

Ropret je startal še bolan od padca na dirki Alpe-Adria

2. etapa:
Gresden — Wien — 172 km

21. maj
Zmagovalec Kvetan — ČSSR
Frelih — 17. mesto
Udovič — 36. mesto
Rakuš — 41. mesto

V končni uvrstitvi smo zasedli mesta kot so zapisana v 2. etapi. Ropret pa je težko padel in odstopil.

Na dirki je nastopilo 70 kolesarjev iz ČSSR, ZR Nemčije, Madžarske, Belgije, Holandije, Italije, SSSR in Jugoslavije.

V vožnji ekip v Wiener-Neustadtu — **20. maja** je ekipa Save zasedla 3. mesto na 42 km dolgi progi v času 53:41,1.

Zmagovalna ekipa Asko iz Avstrije je imela čas 51:51,9.

Kalan

STEKLARNA
HRASTNIK

POSLOVNA SKUPNOST HRASTNIK - JUGOMETAL
PETEROBOJ '78
ŽELEZARJI - GUMARJI - KOVINARJI - KEMIJI - STEKLARJI

Dne 14. maja 1978 je bilo v Hrastniku 11. športno srečanje železarjev, gumarjev, kemikov, kovinarjev in steklarjev z nazivom Peteroboj 78. Športni peteroboj je že zdavnaj presegel meje komercialnih panožnih tekmovanj. Namen tekmovanja ni reklama, temveč sprostitve duha in krepitev bratstva in prijateljskih stikov. To je vzrok, da je ta prireditve edinstvena in brez primere v slovenskem in celo v jugoslovanskem prostoru. Čeprav lahko rečemo »kot ponavadi«, pa je vendar izrednega pomena, da ta srečanja zares potekajo v duhu tovarištva in v izrednih medsebojnih odnosih. Letošnji gostitelj približno 330 športnikom je bila Steklarna Hrastnik, ki je peteroboj letos organizirala že tretjič.

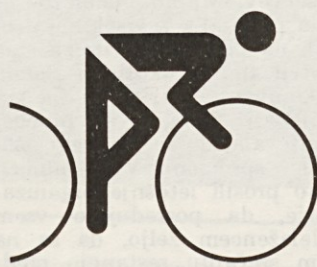
Kljub temu, da je bilo nekaj dni prej izredno neugodno vreme, so bila vsa tekmovanja izpeljana v vnaprej dogovorjenem in sprejetem programu. Organizacija tekmovanj je bila brezhibna. Medtem ko so organizatorji odlično organizirali vsa tekmovanja, morajo biti naši športniki deležni izredne kritike. Še dan pred odhodom so zagotavljali 100 odstotno udeležbo, pa je drugi dan 50 sedežni avtobus startal le s polovičnoasedbo. Kritika velja tudi mnogim članom kolektiva, ki očitajo organizatorjem tovrstnih srečanj, športnemu društvu Gumar, da se teh tekmovanj ne morejo udeležiti tisti, ki bi to želeli in da tekmujejo vedno isti tekmovalci. Tokrat smo organizirali prevoz tudi za tiste, ki ne bi tekmovali, vendar bi si radi ogledali srečanje. Na peteroboj ni bilo niti enega gledalca, Savčana.

Vreme na tekmovanju nam je bilo naklonjeno in srečanja so potekala v zares prijetnem vzdušju. V 15 letih, odkar se ukvarjam z različnimi športnimi srečanji, še nisem doživel tolikšnega zadovoljstva kot prav na tem srečanju. Ko smo na koncu srečanja hoteli podeliti pokal za fairplay, smo bili v nemajhni zadregi, komu naj pripada. Na tekmovanjih namreč ni bilo nobenega izgreda, nobenega izpada ali česa podobnega. Tako smo se odločili, da določimo lastnika fair-play pokala z žrebom. Tekmovanja, ki so bila v tako prijetnem vzdušju, nam dajejo novih moči in elana. Želimo si, da tudi prihodnji organizatorji pripravijo prav taka prijateljska srečanja.

Tekmovanja so bila tudi izredno kvalitetna in v sproščenem vzdušju. Tekmovalne moči so bile izenačene, morda je izstopala Železarna Jesenice, ki je tudi v končni uvrstitvi zbrala največ točk, in sicer 33. Drugo mesto je zasedla Steklarna Hrastnik s 31 točkami, Sava jih je zbrala 26, Donit 14 in Feralit Žalec 12 točk.

Na tekmovanje smo Savčani odšli z okrnjenimi skupinami, zato smo z našimi uvrstitvami več kot zadovoljni. Moški so tekmovali v malem nogometu, odbojki, šahu, namiznem tenisu, kegljanju na asfaltu, streljanju z zračno puško in v športnem ribolovu; za ženske pa so bila razpisana tekmovanja v streljanju, pikadu in namiznem tenisu.

Naslednji organizator Peteroboja 79 bo Donit iz Medvoda. Vule Cicmil

V 2. etapi je zmagal ponovno Vehar — Rog. Cilj je bil na vrhu 850 m visokega legendarnega Kosmaja. Kolesarji Save so prispeli na cilj zopet v skupini z zmagovalcem in zasedli naslednja mesta: 6. Cuderman, 7. Kurent, 9. Marn, 15. Mali, 33. Žun in 57. Bogataj zaradi okvare na kolesu.

V 3. etapi je zmagal Marko Cuderman z enominutno prednostjo pred skupino 4 kolesarjev, v kateri je bil tudi Kurent in zasedel 4. mesto; Mali je bil 14., Marn 22., Žun 28 in Bogataj 35.

V generalnem plasmaju je zasedel Cuderman 1. mesto, Kurent 3. mesto, Mali 15., Marn 23., Žun 28. in Bogataj 35. mesto.

Maloštevilni, vendar uspešni

Večina ekip pride na Gumijado prav v zaradi pokalov

ALI JE GUMIJADA ŠE ŠPORTNO SREČANJE?

12. gumijada, športno srečanje gumarjev iz cele Jugoslavije, je letos organizirala delovna organizacija Vitojevac iz Vrnjačke Banje. Na njej je sodelovalo 15 udeleženk, gumarških delovnih organizacij iz Jugoslavije, ki so poslali na srečanje okrog 700 tekmovalcev in tekmovalk. Zaradi številnih pripomb in pritožb na organizacijo teh srečanj, smo pričakovali, da bodo organizatorji letošnjega srečanja te pripombe skušali upoštevati. Osnovna napaka organizatorjev je bila že v tem, da ni bila izvajana himna gumijade, čeprav je bilo domneno, da bo predvajana ob vsakoletnem srečanju gumarjev ob pričetku in zaključku tekmovanja. Organizatorji so se izgovarjali, da so jo dobili prepozno, čeprav je bila vsem delovnim organizacijam poslana že pred petimi leti. Tekmovanja so bila sicer izpeljana brez posebnih zamud, za kar gre priznanje tamkajšnemu športnemu društvu, ki mu je bila zaupana celotna organizacija. Videti pa je bilo, da jim je šlo predvsem za finančni rezultat, ne pa zato, kako bodo potekala tekmovanja. To se je izkazalo še posebej ob koncu srečanja, ko bi morali biti posameznikov in ekip. Podelitev nagrad in pri-

znanj je potekala dokaj improvizirano s prikazovanjem rezultatov na pamet. Zaradi tega mnogi uspešni igralci sploh niso bili imenovani. Na kakšni višini so bila ta tekmovanja je razbrati tudi iz tega, da so ekipe vodili ljudje, ki so videli le tekmovalni prestiž, pretep ekip Suve reke in Borova je bila vzrok nedolžna napaka sodnika, ki je piskal zaradi tujega predmeta na igrišču v trenutku, ko je bil Balkan v situaciji, da morda doseže gol. Ko so Borovčani hoteli zaščititi sodnika, je prišlo do pretepa.

Savčani smo sodelovali le v treh disciplinah, in sicer v namiznem tenisu, streljanju in šahu, to je v panogah, ki zahtevajo manjše število udeležencev. Majhna udeležba je bila povezana z visokimi stroški, na določen način pa smo hoteli tudi bojkotirati sistem tekmovanja, kakršen je na gumijadah. Sava je še posebej zahtevala, da se to uredi, oziroma spremeni. V ta namen smo prosili letošnje organizatorje, da posredujejo vsem udeležencem željo, da se na tem srečanju sestanejo predstavniki družbenopolitičnih organizacij teh delovnih organizacij, sekretarji mladinskih organizacij in se na kraju samem pogovorijo o organizaciji

in smislu nadaljnjih tekmovanja. Do srečanja je sicer prišlo, vendar se o gumijadi ni govorilo. Vprašanje je, ali se bo naša delovna organizacija sploh še udeleževala prihodnjih gumijad.

Tekmovalni uspehi Save so takšni, kot smo jih pričakovali: v namiznem tenisu smo bili drugi, v šahu osmi in v streljanju šesti.

ZAHVALE

Zahvaljujem se vsem sodelavcem v varnostni službi Save Kranj, ki so mi ob moji 50-letnici izkazali tako veliko pozornost. Zahvaljujem se za darilo.

Posebno se zahvaljujem tov. Alojzu Ilijašu in Jožetu Kepicu.

Franc Bašelj

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem v finančno računovodski službi in velpnevmatiki se iskreno zahvaljujem za spominsko darilo, ki sem ga dobila ob odhodu v pokoj.

Rozalija Kejžar

ZAHVALA

Iskreno in pristrčno se zahvaljujem za nadvse dragoceno darilo, ki so mi ga dali sodelavke in sodelavci vzdrževanja, energetike in knjigovodstva OD. Čas, prebit med vami mi bo ostal v neizbrisnem spominu. Hvaležna sem slehernemu med vami za vse tovarštvo, za vsako lepo besedo in dobro voljo. Z veseljem se vas bom spominjala. Na to me bo opominjalo tudi dragoceno darilo in lepe, tople besede ob slovesu.

Olga Dobravec

Organizator prihodnjega srečanja gumarjev je Ruma. V kratkem bo sklican sestanek vseh udeleženk gumijade, kjer bo sprejet ustrezen pravilnik in zahteva, da se ta tudi izvaja. Če hočemo dvigniti ta srečanja iz današnje ravni in iz obstoječih namenov, bodo morala biti organizirana v krajih, ki imajo za to tudi možnosti. Dogaja se namreč, da se tekmovalci vozijo na igrišča z avtobusi iz 50 km oddaljenih hotelov, kjer so nastanjeni in se tako vidijo le na igriščih. Ob taki organizaciji ne moremo govoriti o tovariških srečanjih, o medsebojnem spoznavanju, kar naj bi bil edini namen in smisel športnih srečanj gumarjev iz vse Jugoslavije.

V. Cicmil

Sava Kranj

Sava, glasilo delavcev delovne organizacije industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov Sava Kranj. Glasilo izdaja odbor za informiranje, izhaja štirinajstredno, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Jože Štular, tehnični urednik Lado Mraz, fotografije Ivan Draškič in Janez Jereb. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 25-461, interno 482 ali 282. Tisk GP Gorenjski tisk Kranj.

Glasilo je oproščeno temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).

Ali pretepi sodijo med bratska srečanja?